

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU
GMINY DOMANIÓW NA LATA 2020-2032**

Dokument opracowano w ramach realizacji zadań wynikających z Rządowego Programu
Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

1. WSTĘP	3
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOMANIÓW.....	3
3. CEL I ZADANIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU	3
4. AZBEST, JEGO CHARAKTERYSTYKA I ZASTOSOWANIA W PRZEMYSŁE I BUDOWNICTWIE.....	7
4.1. AZBEST - PODSTAWOWE DANE.....	7
4.2. ZASTOSOWANIE AZBESTU W PRZEMYSŁE I BUDOWNICTWIE	8
4.3. KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.....	10
4.4. KOROZJA POWIERZCHNI PŁYT AZBESTOWYCH I EMISJA WŁÓKIEN AZBESTU	11
5. PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009-2032 – W ASPEKcie LOKALNEGO PROGRAMU	12
6. PROCEDURY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	14
7. WPŁYW AZBESTU NA ZDROWIE	20
7.1. CHARAKTERYSTYKA ODDZIAŁYWANIA AZBESTU NA LUDZKI ORGANIZM	20
7.2. ZAGROŻENIA PŁYNĄCE ZE STRONY WYROBÓW AZBESTOWYCH.....	20
7.3. POTENCJALNE OBJAWY CHOROÓB WYWOŁANYCH PRZEZ ZATRUCIE AZBESTEM	21
7.4. NAJCZĘSTSZA LOKALIZACJA WYROBÓW AZBESTOWYCH	21
7.5. ROZPOZNANIE OBECNOŚCI AZBESTU	21
7.6. USUWANIE AZBESTU.....	22
7.7 DZIAŁANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA OBECNOŚCI AZBESTU NA DANEJ NIERUCHOMOŚCI	22
8. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY DOMANIÓW	22
9. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU	33
10. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH	39
11. HARMONOGRAM PRAC ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU	44
12. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	45
13. SPIS TABELI	46
14. SPIS ILUSTRACJI.....	46
15. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	47

1. Wstęp

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Domaniów zwany dalej Programem, sporządzony został na zamówienie władz gminy Domaniów. Wraz z przeprowadzoną w 2020 roku inwentaryzacją wyrobów azbestowych ma na celu wyeliminowanie maksymalnie dużej ilości wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Powstanie Programu wypełnia obowiązek posiadania takiego dokumentu wynikający z zapisów ustawowych, otwiera drogę sięgnięcia po dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (utyлизacją) wyrobów azbestowych. Ponadto jego realizacja wpłynie znacząco na polepszenie jakości powietrza, a tym samym zwiększy komfort życia w gminie, poprawiając stan środowiska naturalnego.

Podstawą prawną stworzenia i realizacji Programu są:

- Rządowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 2119) wraz z właściwymi przepisami wykonawczymi.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

2. Charakterystyka gminy Domaniów

Gmina Domaniów jest gminą wiejską. Położona jest w południowo-zachodniej części Polski, we wschodniej części województwa dolnośląskiego, w południowo-zachodniej części powiatu oławskiego. Od 1. stycznia 1999 r. wchodzi w skład powiatu oławskiego, obok gminy miejskiej Oława oraz gminy miejsko-wiejskiej Jelcz-Laskowice. Gmina Domaniów graniczy z:

- gminą Oława od wschodu,
- gminami Wiązów i Strzelin od południa,
- gminami Borów i Żórawina od zachodu,
- gminą Święta Katarzyna od północy.

Na sieć drogową gminy składają się:

- droga krajowa - autostrada A4
- drogi wojewódzkie

- drogi powiatowe (66,2 km)
- drogi gminne - publiczne (40,6 km)

Gmina wiejska Domaniów położona jest we wschodniej części województwa dolnośląskiego na przeciętnej wysokości wynosi 140 m n.p.m. Najwyższym punktem jest wzniesienie liczące 156,7 m n.p.m., usytuowane na południe od Grodziszowic. Powierzchnia rozpatrywanego obszaru wynosi 9431 ha, tj. 94,3 km², co stanowi 0,5 % powierzchni województwa dolnośląskiego

Według fizyczno - geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego leży ona na Nizinie Śląskiej w mezoregionie Równiny Wrocławskiej. Graniczy bezpośrednio z:

- Równiną Oleśnicką
- Pradolina Wrocławską
- Równiną Grodkowską
- Masywem Ślęży.

Administracyjnie od 1 stycznia 1999 roku jednostka samorządowa wchodzi w skład powiatu oławskiego. Graniczy z gminami:

- Borów - od zachodu;
- Żórawina - od zachodu;
- Święta Katarzyna - od północy;
- Gminą Wiejską Oława - od wschodu;
- Wiązów - od południa;
- Strzelin - od południa.

Łączna długość granic okalających gminę wynosi 73,5 km. Z uwagi na równinne ukształtowanie terenu i brak naturalnych barier, granice w całości mają sztuczny charakter.

W skład gminy wchodzi 25 wsi (19 sołectw). Należą do nich: Brzezimierz, Chwastnica, Danielowice, Domaniów, Domaniówek, Gęsice, Gostkowice, Goszczyna, Grodziszowice, Janków, Kończyce, Kuchary, Kuny, Kurzątkowice, Pełczyce, Piskorzów, Piskorzówek, Polwica, Radłowice, Radoszkowice, Skrzypnik, Swojków, Teodorów, Wierzbnio i Wyszkowice.

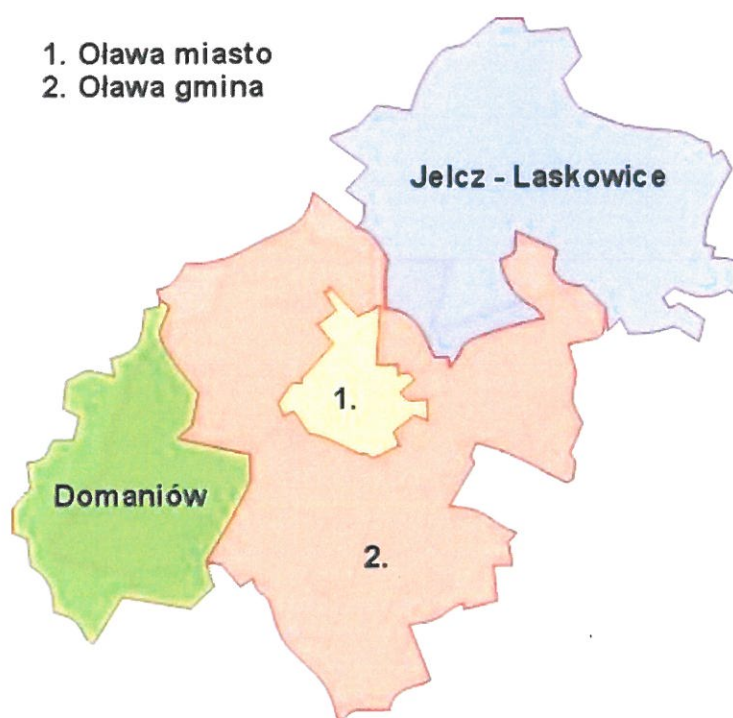
Według danych GUS liczba mieszkańców w gminie Domaniów na koniec 2019 roku wynosiła 5 162 osób.

Rysunek 1. Mapa gminy Domaniów

źródło: www.googlemaps.com

Rysunek 2. Położenie gminy Domaniów w powiecie oławskim

źródło: www.osp.org.pl

Tabela 1. Porównanie gminy z gminami sąsiednimi (dane na rok 2018)

Gmina	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia [os./km ²]	Liczba sołectw
Domaniów	94	59182	55	25
Borów	99	5306	54	25
Oława gm.wiejska	235	15200	65	33
Siechnice	99	21960	222	15
Strzelin	171	22153	129	36
Wiązów	142	7216	51	24
Żórawina	120	10865	90	27

źródło: opracowanie własne na podstawie Vademecum Samorządowca

3. Cel i zadania programu usuwania azbestu

Celem Programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy Domaniów. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację niżej wymienionych zadań określonych w Programie:

- zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem - nieuprawniony demontaż i wyrzucanie odpadów m.in. do lasów),
- stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi,
- zachęcenie mieszkańców do udziału w Programie poprzez wykorzystanie potencjalnej możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze środków pomocowych UE dzięki zapisom w RPO na lata 2014 – 2020,
- stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym okresie działania Programu,
- kompleksowe zorganizowanie usuwania azbestu i koordynacja robót budowlanych koniecznych do zakończenia procesu wymiany pokryć na bezazbestowe.

4. Azbest, jego charakterystyka i zastosowania w przemyśle i budownictwie

4.1. Azbest - podstawowe dane

Azbesty, niezależnie od różnic w składzie chemicznym i różnic wynikających z budowy krystalicznej są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie. Ich występowanie jest dość powszechne, ale tylko w niewielu miejscach na kuli ziemskiej azbest był (a niekiedy jeszcze jest) wydobywany na skalę przemysłową.

Pod względem mineralogicznym rozróżnia się dwie grupy azbestów: grupę serpentynów (chryzotyli) i grupę azbestów amfibolowych. Do grupy serpentynów należy tylko jedna odmiana azbestu, azbest chryzotylowy, wydobywany i stosowany w największych ilościach.

W grupie azbestów amfibolowych praktyczne znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy i krokidolitowy. W niewielkich ilościach stosowany był antofilit (należący również do grupy amfiboli) do produkcji filtrów z uwagi na wyjątkowo dużą odporność chemiczną. Wszystkie odmiany mineralne azbestu krystalizowały w czasie mierzonych okresami geologicznymi w szczelinach w ultrazasadowych skałach w wyniku oddziaływań

hydrotermalnych. Co więcej krystalizowały w postaci bardzo cienkich, wydłużonych monokryształów, których długość dochodzi niekiedy do kilkudziesięciu centymetrów.

Chemicznie azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu zawierającymi różne pierwiastki albo jako podstawienia magnezu albo jako roztwory stałe. Warto, jako ciekawostkę, dodać, że azbest chryzotylowy krystalizuje w postaci rurek, natomiast azbesty amfibolowe to nieco grubsze pręcikowate kryształy.

4.2. Zastosowanie azbestu w przemyśle i budownictwie

Z uwagi na liczne, cenne własności użytkowe azbestu i relatywnie niską cenę, jego szerokie zastosowanie w stosunkowo dużych ilościach miało miejsce niemal na całym świecie w okresie ostatnich 100 lat. Również na terenie Polski azbest stosowany był w produkcji wielu wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej w około 80%) do produkcji materiałów budowlanych. Zatem azbest towarzyszy nam od dawna i wyprodukowano znaczne ilości rozmaitych wyrobów z jego udziałem. Instytucje zajmujące się azbestem, takie jak np. American Lung Association zwracają uwagę, że przeszło 3000 produktów wciąż będących w użytku w USA zawiera azbest. W naszym kraju jest podobnie, choć głównym ilościowo produktem zawierającym azbest są wyroby azbestowo-cementowe a w tej liczbie płaskie i faliste płyty dachowe i elewacyjne. Szacuje się, że na samych tylko dachach i elewacjach wciąż znajduje się przeszło miliard dwieście milionów m² tych płyt, co stanowi około 14,0 milionów ton. W Polsce azbest stosowano w produkcji następujących grup wyrobów:

- wyroby azbestowo-cementowe [AC] - pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, rury i prostokątne profile stosowane w kanałach wentylacyjnych, płyty i kształtki AC w wymiennikach ciepłych, płyty elewacyjne AC i w niewielkie ilościowo, lecz dawniej powszechnie stosowane kształtki elektrotechniczne (silniki elektryczne, wyłączniki, instalacje przemysłowe),
- masy torkretowe i tzw. miękkie izolacje ognioochronne,
- wyroby tekstylne z azbestu – sznury, maty i koce,
- specjalne, wysokowytrzymałe uszczelki przemysłowe, wyłożenia antywibracyjne,
- materiały i okładziny cierne - sprzęgła i hamulce (obecnie wstępujące w starszych dźwigach i windach, niekiedy w sprzęgłach napędów przemysłowych, do niedawna również w samochodach – klocki hamulcowe),
- masy ogniotrwałe, masy formierskie,
- filtry przemysłowe i diafragmy do produkcji chloru,

- izolacje cieplne.
- Poniższy wykaz podaje dominujące ilościowo rodzaje wyrobów azbestowo-cementowych [AC] produkowanych w Polsce:
- płyty płaskie prasowane tzw. szablony lub płyty „Karo” (PN-66/B-14040),
- płyty faliste i gąsiorzy nie prasowane (PN-68/B-14041), nisko i wysokofaliste,
- płyty płaskie prasowane okładzinowe (PN-70/B-14044),
- rury bezciśnieniowe (kanalizacyjne) (PN-67/B-14753),
- rury ciśnieniowe (PN-68/B-14750),
- kształtki kanalizacyjne (PN-68/B-14752),
- kształtki do przewodów wentylacyjnych (BN-73/8865-10),
- płytki „PACE” oraz kształtki [AC] prasowane nieimpregnowane dla elektrotechniki (BN 67/6758-01, BN-70/6754-01),
- zbiorniki na wodę,
- osłony do kanałów spalinowych,
- kształtki do wentylacji zewnętrznych,
- kształtki do osłon rurociągów ciepłowniczych.

Spośród płyt płaskich najczęściej na dachach stosowano, zwłaszcza w południowej Polsce płyty typu „Karo” nazywane też, nieprawidłowo, szablony. Były to płyty o wymiarach 400 × 400 mm i grubości 6 mm. Płyty te dzięki dodatkowemu zagęszczeniu w procesie prasowania cechują się mniejszą porowatością niż płyty faliste. Różnica ta jest dość duża, co uwidacznia nasiąkliwość wynosząca dla płyt „Karo” 16%, podczas gdy nasiąkliwość płyt falistych wynosi 27%. Mała porowatość płyt prasowanych pozwala przypuszczać, że ich odporność na korozję będzie lepsza niż płyt nieprasowanych. Tak jest w istocie i świadczą za tym liczne obserwacje dachów po wielu latach eksploatacji.

Tabela 2. Wymiary płyt falistych dostępnych w Polsce

Wyszczególnienie	Polska				Niemcy			CISRS		ZSRR	
	typy				typy			typy		typy	
	NF-8	NF-9 mala	NF-9 duża	WF-6	WF 1600	WF 2500	NF 2500	WF 1250	WF 2500	WO	WF
Długość płyty, mm	1200	1200	2400	2400	1600	2500	2500	1250	2500	1200	2500
Szerokość płyty przed zafalowaniem, mm	1200	1250	1250	1300	1090	1090	1140	1100	1100	780	1100
Szer. płyty po zafalowaniu, mm	1080	1120	1120	1097	920	920	920	930	930	678	994
Wysokość fal, mm	30	30	30	51	51	51	30	51	51	28	500
Długość fal, mm	130	130	130	177	177	177	130	177	177	115	167
Wielkość zakładu											
- poprzecznego, mm	170	80	80	47	47	47	110	115	115	104	159
- podłużnego, mm	200	200	200	200	200	200	300	200	200	200	200
Całkowita powierzchnia płyty											
- przed zafalowaniem, m ²	1,44	1,50	3,00	3,12	1,74	2,72	2,85	1,37	2,75	0,956	2,75
- po zafalowaniu, m ²	1,296	1,344	2,688	2,633	1,47	2,30	2,35	1,16	2,33	0,814	2,49
Użytkowa szerokość płyty, mm	910	1040	1040	1050	873	873	910	885	885	574	827
Użytkowa długość płyty, mm	1000	1000	2200	2200	1400	2300	2300	1050	2300	1000	2300
Użytkowa powierzchnia płyty, m ²	0,910	1,04	2,288	2,310	1,22	2,00	2,09	0,93	2,04	0,574	1,90

źródło: opracowanie własne

4.3. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyróżniamy dwie klasy w zależności od zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej:

- Klasa I („miękkie”) obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/ m³, zawierające powyżej 20 % azbestu. Najczęściej stosowane w tej grupie były wyroby tekstylne, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury, płytki podłogowe PCW, masy azbestowe natryskowe stosowane były jako izolacja ognioochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych.
- Klasa II („twarde”) obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg /m³, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane. Niebezpieczeństwo dla zdrowia i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów, rozbijanie, zrzucania). W grupie tej najbardziej rozpowszechnione są płyty azbestowo- cementowe faliste oraz płyty „karo” stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne. Płyty płaskie wykorzystywane były jako elewacje zewnętrzne, ściany osłonowe, ściany działowe, osłony ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach stosowano rury,

w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych, a także jako przewody kominowe i zsypy.

4.4. Korozja powierzchni płyt azbestowych i emisja włókien azbestu

Wyroby azbestowo-cementowe ze względu na rodzaj zastosowanych substancji składowych można porównać z betonem towarowym. Korozja eternitu (nazwa towarowa wyrobów azbestowo-cementowych) przebiega podobnie jak korozja betonu. Określenie czasu „technicznego życia” eternitu zależne od wielu czynników, jest przedmiotem aktywnej dyskusji środowisk naukowych. Ze względu na zróżnicowanie czynników korozyjnych występujących w środowisku przeciętny okres użytkowania waha się od 20 do 60 lat. Z tych powodów przyjmuje się, że przeciętny czas użytkowania wyrobów eternitowych (zawierających od 9,5% - 12,5% czystego azbestu) to 30 lat.

Po osiągnięciu wieku technologicznego (około 30 lat) z wyrobów azbestowo-cementowych rozpoczyna się „samoistne” pylenie włókien azbestu. W niektórych przypadkach stan ten może wystąpić tak wcześniej, jak i później. Powoduje to pojawianie się zwiększonego stężenia włókien w otoczeniu obiektów z wbudowanym azbestem. Dodatkowym źródłem emisji tychże włókien są wyroby z odłamanymi częściami bądź całkowicie popękane. Kolejnym powodem zwiększenia emisji włókien do powietrza atmosferycznego jest korozja biologiczna, czyli obecność glonów i mchów na powierzchni płyty eternitowej. Największym źródłem zagrożenia pyłami azbestu są wszelkie prace wykonywane przy wyrobach zawierających azbest.

Biorąc pod uwagę roboty polegające na demontażu wyrobów zawierających azbest twardy (gęstość powyżej 1000 kg/m³), istniejące wymogi prawne zapewniają dużą prewencję pylenia włókien azbestu (oczywiście pod warunkiem bezwzględного stosowania się do procedur i przepisów oraz dobrych praktyk przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest). Podobnie sytuacja wygląda, gdy mamy do czynienia z transportem i utylizacją. Przykładem tego niech będą badania prowadzone na składowiskach wyrobów azbestowych, gdzie notowane stężenia włókien azbestu nie przekraczają norm ustalonych dla powietrza, jakim oddychają ludzie w strefie zamieszkania. Natomiast demontaż (bądź w zasadzie zrywanie eternitu z dachów i elewacji) przez osoby nieuprawnione i nieprzeszkolone doprowadza do znacznych przekroczeń norm czystości powietrza w zakresie zapylenia pyłem i włóknami azbestu. Karygodną praktyką jest wyrzucanie wyrobów azbestowych do lasów, rowów i innych miejsc. Powoduje to nie tylko znaczne skażenie powietrza w okolicy (najczęściej czystego, bo leśnego), ale ryzyko rozprzestrzenienia po większym terenie i potęgowanie skażenia. Obserwowany jest również proceder (choć zmniejsza się ostatnio już jego skala) montażu eternitu z dachu

na dach. Powoduje to skażenie podczas zdejmowania z pierwszego dachu (roboty są wykonywane przez osoby przypadkowe, do tego w pośpiechu), również podczas transportu, a szczególnie w czasie układania zdemontowanych uprzednio płyt na dachu docelowym. Wszystkie opisywane powyżej, naganne zachowania kuriozalnie uzyskują akceptację społeczną (pomimo faktu, iż tego rodzaju działania szkodzą zdrowiu tegoż społeczeństwa) i uchodzą karze pomimo funkcjonowania odpowiednich przepisów. Warto zaznaczyć, że od stycznia 2005 r. wymienione powyżej praktyki podlegają sankcjom karnym z mocy przepisów Kodeksu Karnego i są zagrożone oprócz grzywny karą pozbawienia wolności do lat 3.

Pozostałe źródła emisji poza wspomnianymi z obiektów budowlanych, są sukcesywnie likwidowane. Jednym z największych jest emisja włókien z wyrobów i części samochodowych. Azbest był używany jako domieszka, bądź główny składnik różnych części zamiennych przemysłu samochodowego – głównie okładzin ciernych. Zatem źródłem emisji pozostają samochody używające starych (już zakazanych części), bądź importowanych głównie z krajów byłego Związku Radzieckiego, gdzie – niestety stosowanie azbestu nie jest zabronione. Istnieje również śladowa ilość włókien azbestu w powietrzu pochodzenia naturalnego. Jednakże w polskich warunkach (z uwagi na niewystępowanie naturalnych złóż azbestu) jest to ilość praktycznie pomijalna (na poziomie tła).

5. Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032 – w aspekcie lokalnego programu

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przyjętym uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r., zostały postawione następujące cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu do 2032 r. zostały podzielone na: legislacyjne, edukacyjno-informacyjne, ochrony zdrowia, monitorowania realizacji Programu oraz działania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, budowy składowisk oraz instalacji do unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

Szacuje się, że na terenie kraju nadal użytkowanych jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest. Przyjęto, iż proces usuwania azbestu będzie przebiegał etapami.

Wskazano na konieczność budowy 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest. Zgodnie z zapisami Programu do zadań samorządu gminnego należy:

- gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego,
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji oraz opracowywania programów usuwania wyrobów azbestowych, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi.

Ministerstwo Rozwoju prowadzi Bazę Azbestową na stronie internetowej pod adresem <https://www.bazaazbestowa.gov.pl>, która stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Jest to narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Graficznym odzwierciedleniem Bazy jest portal Geoazbest, czyli Elektroniczny System Informacji Przestrzennej (ESIP). Integruje on dane z Bazy Azbestowej (BA) z danymi przestrzennymi. Celem działania Systemu jest przetwarzanie danych, w których zawarte są informacje przestrzenne oraz towarzyszące im informacje opisowe o lokalizacjach użytkowania wyrobów zawierających azbest bądź składowania odpadów azbestowych.

ESIP umożliwia:

- Gromadzenie usystematyzowanego zbioru danych na wybranych poziomach szczegółowości.
- Obiektywną i kompleksową weryfikację przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.
- Usprawnienie procesu podejmowania decyzji w oparciu o analizy opracowane na bazie precyzyjnych map cyfrowych i aktualnych danych.

- Zwiększenie efektywności zarządzania procesem realizacji POKZA na lata 2009-2032.

Dane pochodzące od osób fizycznych gromadzone są w gminach, natomiast osoby prawne przekazują takie dane bezpośrednio do Urzędu Marszałkowskiego. Powyższe dane stanowią docelowo zawartość wojewódzkiej bazy danych. Dane inwentaryzacyjne wprowadzane są bezpośrednio przez urzędy gminne i urzędy marszałkowskie po zalogowaniu. Korzystanie z bazy azbestowej jest bezpłatne.

6. Procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest

Problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została uszeregowana w bloku tematycznym obejmującym łącznie sześć typów procedur. Należy zaznaczyć, że wydany w 2001 r. "Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest" dla lokalnych władz samorządowych oraz przedsiębiorstw zajmujących się naprawą lub usuwaniem tych wyrobów" oraz opracowany w 2003 r. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, obok aktualnych informacji, zawierają również takie, które w związku z wejściem w życie nowych aktów prawnych, np. ustawy z dnia 7 listopada 2016 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797) utraciły swoją aktualność i nie są zgodne z wymaganiami obowiązujących przepisów. W związku z powyższym, korzystając z ww. dokumentów należy odpowiednio zmodyfikować zawarte w nich informacje, stosownie do bieżących wymagań.

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządców obiektów, instalacji i urządzeń zawierających azbest.

PROCEDURA 1

Procedura dotyczy bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Zakres procedury obejmuje okres posiadania, budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest. Właściciel lub zarządca ma obowiązek sporządzenia w 1 egzemplarzu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających

azbest” (załącznik nr 1 do niniejszego programu), który zachowuje się przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej oceny – kolejne kontrole wykonuje się w terminach wynikających z oceny stanu wyrobów.

Wyroby, które posiadały lub posiadają widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, której wyniki powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne mają natomiast obowiązek składania tych informacji do właściwego marszałka województwa (załączniki nr 2 i 3 do opracowania). Powyższe informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest. Obowiązek taki nakłada Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31). Ponadto właściciel lub zarządca ma obowiązek:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym (załącznik nr 6 opracowania),
- opracowania i wywieszenia instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowania planu kontroli jakości powietrza (jeżeli występują wyroby zawierające azbest tzw. „miękkie” lub jeśli istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska), a wyniki kontroli uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 2

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów. Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego

oświadczenia wykonawcy prac. Właściciel lub zarządca przed rozpoczęciem prac powinien udostępnić informacje lub dokumenty mogące służyć do identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach. Powinny być one uwzględnione przy zawieraniu umowy na wykonanie prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac.

Właściciel lub zarządca ma obowiązek zgłoszenia - na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę lub remont. Po dokonaniu obowiązków formalno – prawnych, dokonuje się wyboru wykonywanych prac, następnie zawierana jest umowa z wykonawcą tych prac. Właściciel lub zarządca jest zobowiązany do poinformowania mieszkańców/użytkowników obiektu o usuwaniu niebezpiecznych materiałów i sposobie zabezpieczenia.

Po wykonaniu robót właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza, a następnie przechowywać je przez okres o najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją obiektu.

Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

PROCEDURA 3

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych usuwania wyrobów zawierających azbest lub ich zabezpieczenia. Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wytwórcą odpadów jest wykonawca prac polegających na usuwaniu/ zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest. Na podstawie informacji i dokumentów uzyskanych od właściciela obiektu albo na podstawie pobrania próbek wyrobów i wyników badań dokonanych przez uprawnione laboratorium dokonywana jest identyfikacja rodzaju i ilości azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia stosownej umowy. Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami i powinien zawierać:

- określenie stanu środowiska, w tym strefy przyszłych prac,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „ocenę” stanu,

- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczania uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami, przez uprawnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim zaświadczeniem.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Dla prawidłowości obrotu odpadami niebezpiecznymi wytwórca odpadów przygotowuje właściwe dokumenty: kartę przekazania odpadu, kartę ewidencji odpadu.

Celem zapewnienia odpowiedniego składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem.

PROCEDURA 4

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – będących w odniesieniu do ustawy o odpadach – wytwórcami odpadów niebezpiecznych.

Zakres procedury obejmuje okres od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku (terenu), instalacji z pozostałości azbestu.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania techniczne:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów, bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam, gdzie jest to możliwe,

- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu, na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zmiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

Dla usuniętych odpadów azbestowych oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, właściwe dla azbestu, stosuje się: kartę ewidencji odpadu oraz kartę przekazania odpadu.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

PROCEDURA 5

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania podczas przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Zakres procedury obejmuje działania poczynszyszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady, aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie Marszałka na prowadzenie tej działalności. Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,

- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcącego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu odpadów niebezpiecznych, spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Grupa IV Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

PROCEDURA 6

Celem procedury jest przedstawienie zakresu i zasad postępowania podczas składowania na składowisku odpadów lub w wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk odpadów, przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Zakres procedury obejmuje działania poczynając od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należą:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie na karcie przekazania odpadu przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,

- zapewnienie deponowania odpadów w sposób niepowodujący uszkodzenia odpadów,
- racjonalne wykorzystanie pojemności eksploatacyjnej składowiska.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji składowiska oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcję eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza w drodze decyzji marszałek województwa.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami. Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów. Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien uzyskać zgodę właściwego marszałka województwa na zamknięcie składowiska.

7. Wpływ azbestu na zdrowie

7.1. Charakterystyka oddziaływania azbestu na ludzki organizm

Oddychanie powietrzem, w którym znajdują się niewidzialne dla oka włókna azbestu prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego takich jak:

- pylica azbestowa (azbestoza)
- międzybłoniak opłucnej
- nowotwór złośliwy płuc

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub jakiegokolwiek uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie i każda inna obróbka). Procesy te powodują uwalnianie się włókien do powietrza i możliwość wdychania ich do płuc. Azbest dobrze zabezpieczony i nieuszkodzony nie stanowi zagrożenia.

7.2. Zagrożenia płynące ze strony wyrobów azbestowych

Zachorować mogą nie tylko osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na charakter wykonywanej pracy, ale i te, które narażone są na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu lub na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o ich bardzo

wysokim stężeniu. Oznacza to, że wykonując wielokrotnie drobne naprawy w materiale zawierającym azbest, czy też mieszkając lub spędzając wakacje w okolicy, gdzie w pobliżu znajduje się nielegalne wysypisko wyrobów zawierających azbest zdrowie osób przebywających w pobliżu może być zagrożone. Obecnie nie wiadomo jaka minimalna ilość pyłu azbestowego wywołuje choroby. Wiemy jednak, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe ryzyko choroby. A ta może pojawić się nawet po ponad 30 latach od momentu kontaktu z włóknami azbestu.

7.3. Potencjalne objawy chorób wywołanych przez zatrucie azbestem

Azbest wywołuje choroby układu oddechowego, dlatego ból w klatce piersiowej, silny kaszel lub duszności powinny być natychmiastowym sygnałem ostrzegawczym, by udać się po pomoc lekarską.

7.4. Najczęstsza lokalizacja wyrobów azbestowych

W Polsce azbest najczęściej wykorzystano do produkcji:

- pokryć dachów: eternit i papa dachowa
- płyt elewacyjnych i balkonowych
- rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i C.O.
- przewodów kominowych i zsyków w blokach
- sprzęgieł i hamulców do wind
- różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła, C.O.
- ognioodpornych koców azbestowych.

To są jedynie przykłady najliczniej obecnych w budownictwie mieszkaniowym w Polsce wyrobów z azbestem. Należy pamiętać, że azbest był stosowany w około 3000 produktów, dlatego jeżeli tylko zachodzi podejrzenie, że dany wyrób może zawierać azbest, bezpieczniej jest założyć, że tak jest. Azbest stanowi zbyt duże zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska naturalnego, aby ponosić jakiegokolwiek ryzyko pomyłki.

7.5. Rozpoznanie obecności azbestu

Azbest nie ma zapachu i trudno go samemu zidentyfikować. Każdy właściciel posiada jednak dokumentację techniczną nieruchomości i tam najpierw należy szukać

informacji na temat użytych podczas budowy materiałów. W innych przypadkach obecność azbestu może określić jedynie specjalistyczne akredytowane laboratorium.

7.6. Usuwanie azbestu

Obowiązek inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielach nieruchomości (domów, sklepów, hurtowni, itp.), wspólnotach i spółdzielniach mieszkaniowych, a w przypadku budynków komunalnych na gminach z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność (Rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest - Dz. U. nr 8 z 2011 roku, poz. 31). Sprawdzenie, czy na terenie nieruchomości znajdują się wyroby zawierające azbest i powiadomienie o tym właściwej jednostki samorządu terytorialnego to nie tylko powinność nałożona na właścicieli przez państwo, ale i wyraz troski o zdrowie własne, naszych bliskich oraz o czystość środowiska. Należy to zrobić jak najszybciej. Informacji udzielają urzędy gminne, powiatowe i wojewódzkie.

7.7 Działania w przypadku stwierdzenia obecności azbestu na danej nieruchomości

Jeżeli tylko istnieje takie podejrzenie, najlepiej jest jak najszybciej skontaktować się z właścicielem nieruchomości lub z urzędem gminy bądź powiatu w celu uzyskania informacji o dalszym postępowaniu oraz spowodowania, aby właściciel nieruchomości podjął działania zabezpieczające zgodnie z obowiązującymi przepisami.

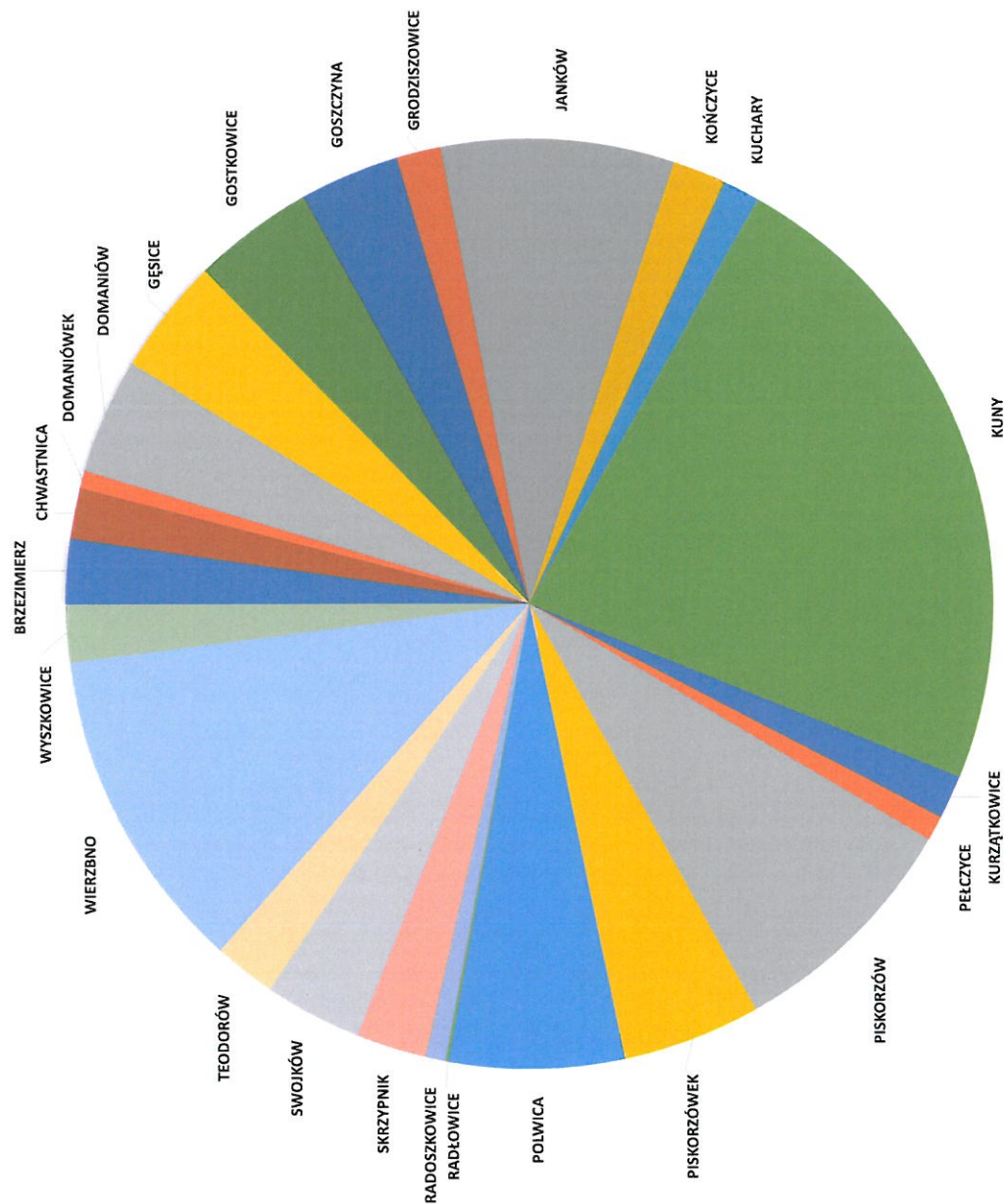
8. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Domaniów

Na terenie gminy wiejskiej Domaniów dla potrzeb niniejszego Programu przeprowadzono inwentaryzację azbestu w celu uzyskania rzeczywistej informacji na temat ilości, miejsc występowania, rodzaju i stanu wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzacja opierała się o badanie ankietowe i spis z natury prowadzone w pierwszym półroczu 2020 roku. Ogółem zinwentaryzowano 35773,51 m² pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych. Po przeliczeniu waga odpadów azbestowych wynosi 536,6 Mg.

Szczegółowe dane z prac inwentaryzacyjnych zostały przedstawione w dołączonym do Programu Usuwania Azbestu pliku Microsoft Excel, a dla potrzeb niniejszego opracowania część z nich została przedstawiona w formie graficznej i tabelarycznej.

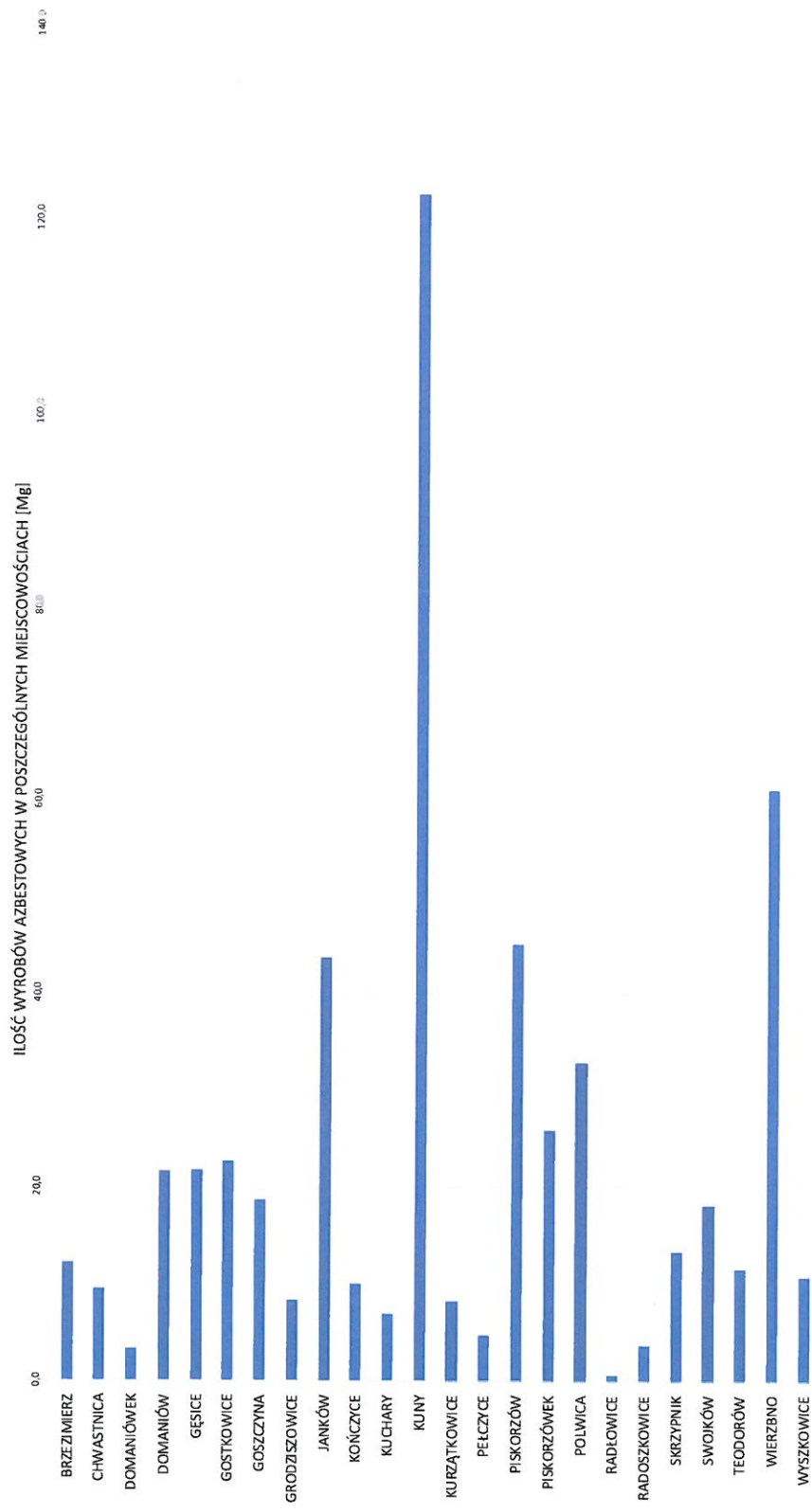
Wykres 1. Ilość wyrobów azbestowych na tle całej gminy

ILOŚĆ WYROBÓW AZBESTOWYCH NA TLE CAŁEJ GMINY [M²]

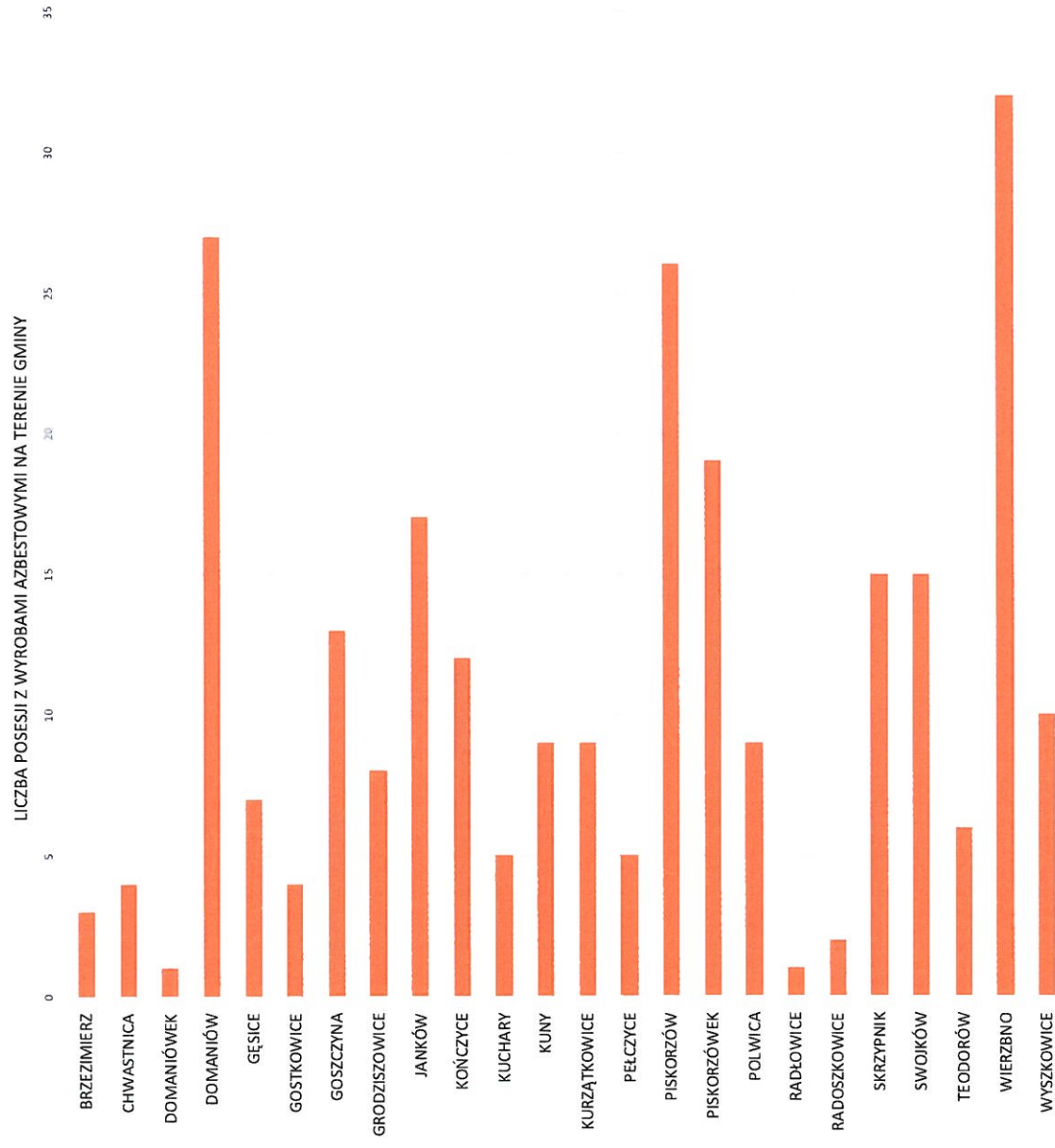
źródło: opracowanie własne

Wykres 2. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach (Mg)

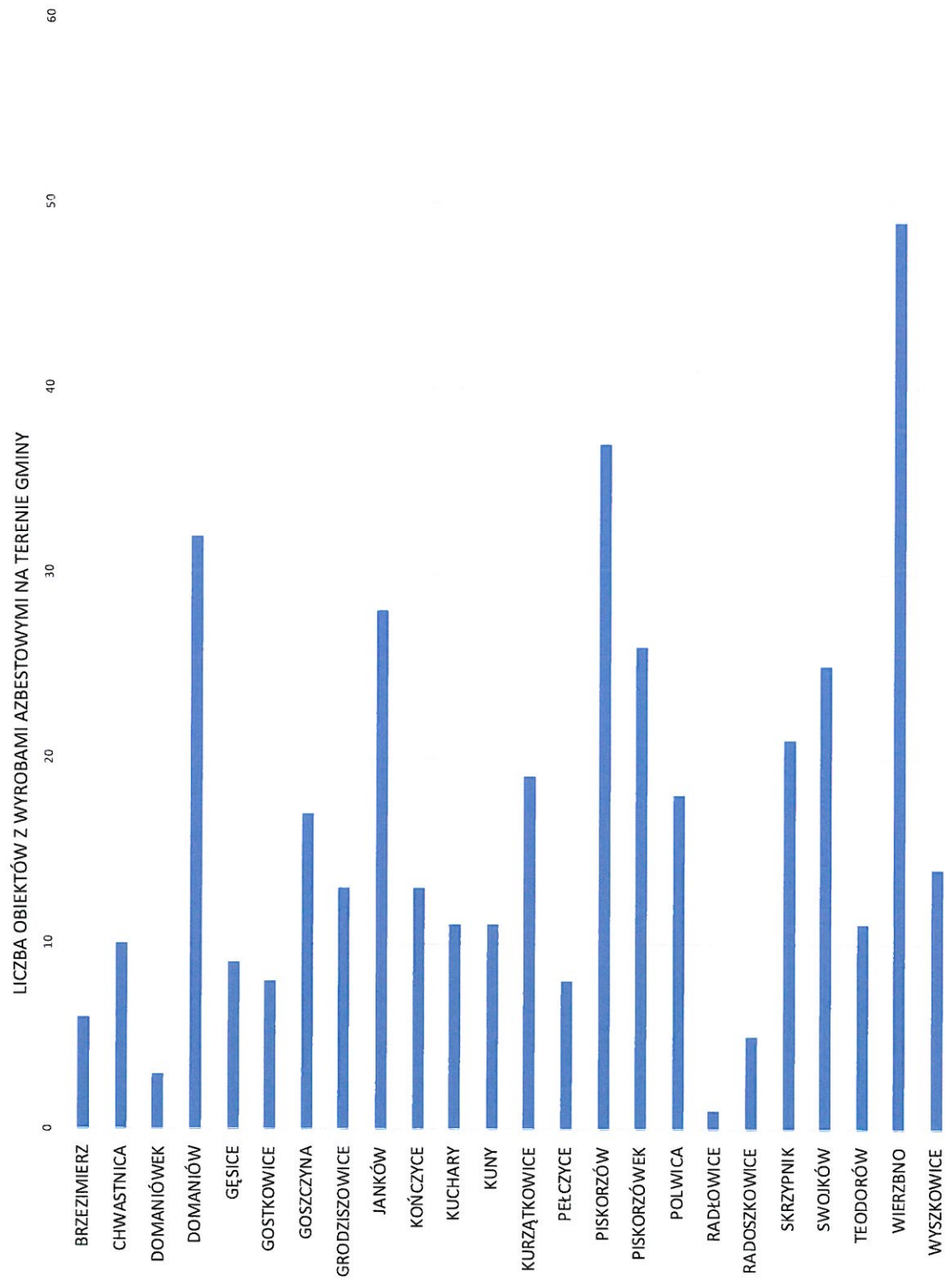
źródło: opracowanie własne

Wykres 3. Liczba posesji z wyrobami azbestowymi na terenie gminy

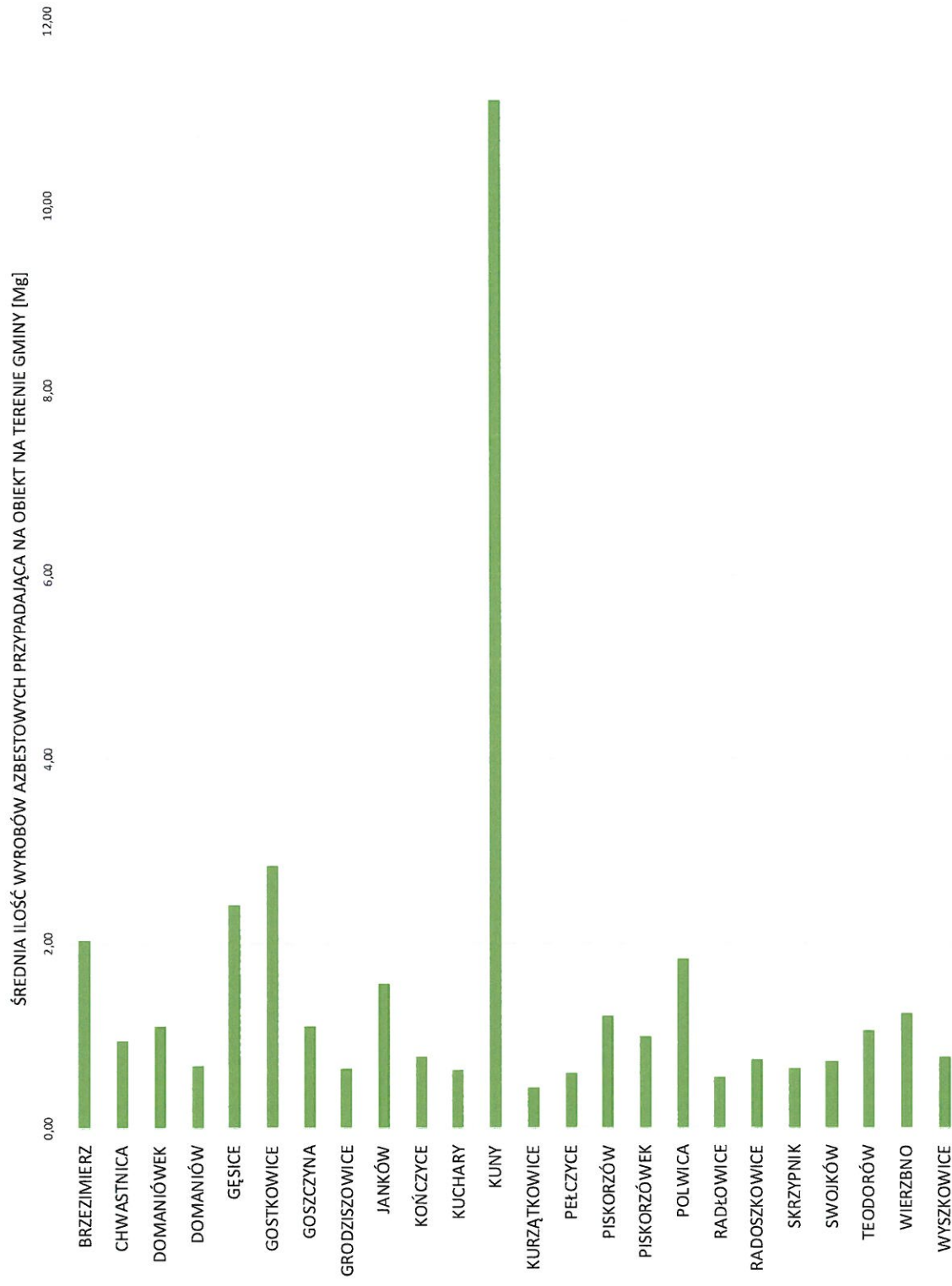
źródło: opracowanie własne

Wykres 4. Liczba obiektów z wyrobami azbestowymi na terenie gminy

źródło: opracowanie własne

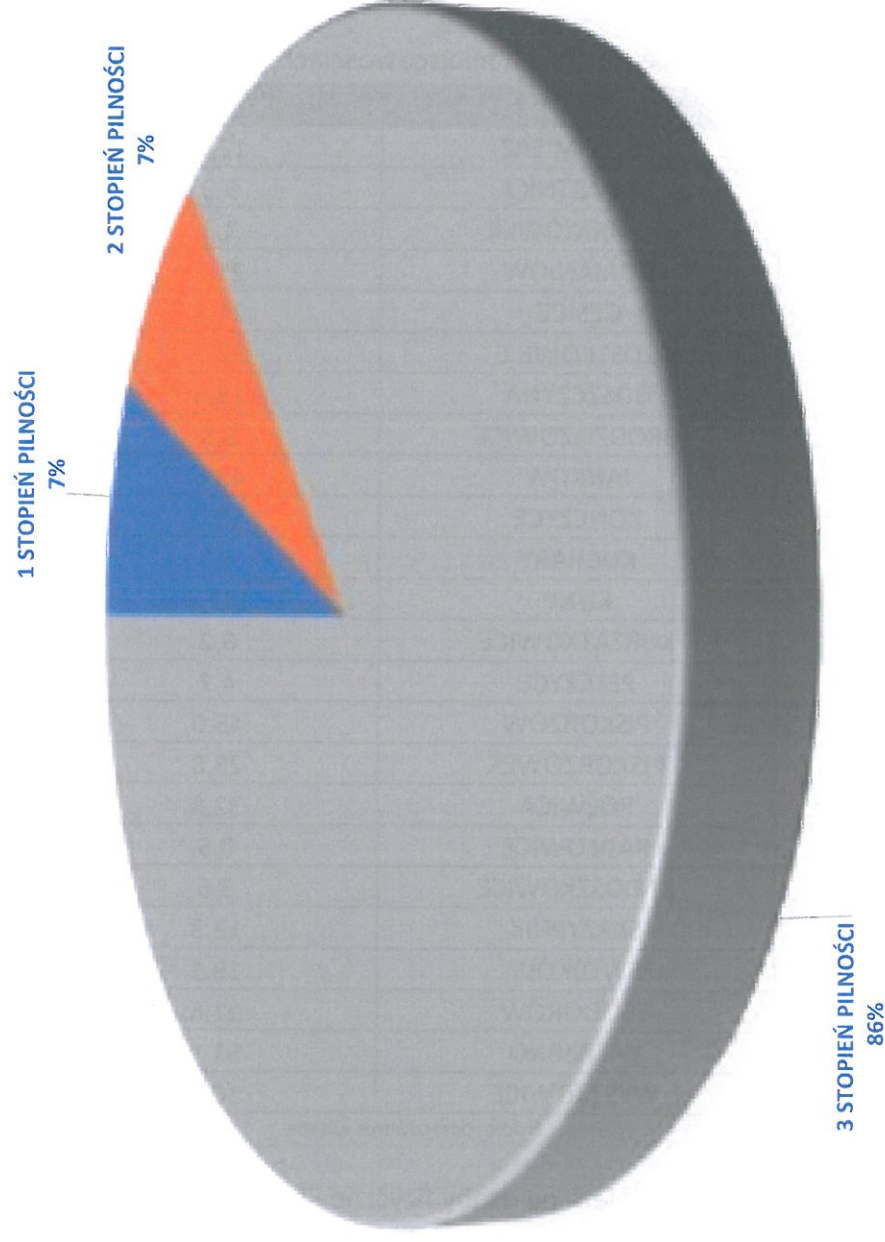
Wykres 5. Średnia ilość wyrobów azbestowych przypadająca na obiekt

źródło: opracowanie własne

Wykres 6. Procentowy podział wyrobów azbestowych ze względu na stopień pilności usunięcia

**PROCENTOWY PODZIAŁ WYROBÓW AZBESTOWYCH ZE WZGLĘDU NA
STOPIEŃ PILNOŚCI USUNIĘCIA**

źródło: opracowanie własne

Największe ilości wyrobów zawierających azbest występują na terenie miejscowości Kuny (122,5 Mg). Z kolei najmniejszą liczbą wyrobów azbestowych charakteryzuje się miejscowość Radłowice (0,5 Mg). W pozostałych miejscowościach gminy wskaźnik jest zróżnicowany, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela 3. Ilość azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy

Miejscowość	Ilość azbestu [Mg]
BRZEZIMIERZ	12,2
CHWASTNICA	9,5
DOMANIÓWEK	3,3
DOMANIÓW	21,6
GĘSICE	21,8
GOSTKOWICE	22,7
GOSZCZYNA	18,6
GRODZISZOWICE	8,3
JANKÓW	43,6
KOŃCZYCE	10,0
KUCHARY	6,9
KUNY	122,5
KURZĄTKOWICE	8,2
PEŁCZYCE	4,7
PISKORZÓW	45,0
PISKORZÓWEK	25,8
POLWICA	32,8
RADŁOWICE	0,5
RADOSZKOWICE	3,6
SKRZYPNIK	13,3
SWOJKÓW	18,1
TEODORÓW	11,6
WIERZBNO	61,1
WYSZKOWICE	10,7

źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Liczba posesji z podziałem na osoby fizyczne i prawne w poszczególnych miejscowościach gminy

Miejscowość	Liczba posesji osoby fizyczne	Liczba posesji osoby prawne	Liczba posesji ogółem
BRZEZIMIERZ	3		3

CHWASTNICA	4		4
DOMANIÓWEK	1		1
DOMANIÓW	27		27
GĘSICE	6	1	7
GOSTKOWICE	4		4
GOSZCZYNA	10	3	13
GRODZISZOWICE	7	1	8
JANKÓW	17		17
KOŃCZYCE	10	2	12
KUCHARY	5		5
KUNY	3	6	9
KURZĄTKOWICE	9		9
PEŁCZYCE	5		5
PISKORZÓW	25	1	26
PISKORZÓWEK	19		19
POLWICA	9		9
RADŁOWICE	1		1
RADOSZKOWICE	2		2
SKRZYPNIK	15		15
SWOJKÓW	13	2	15
TEODORÓW	6		6
WIERZBNO	31	1	32
WYSZKOWICE	10		10

Wyroby azbestowe w gminie Domaniów to głównie płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie. W przeważającej ilości są to budynki gospodarcze: stodoły, obory, chlewnie i magazyny. Azbest zlokalizowany jest również na budynkach mieszkalnych, usługowych i przemysłowych, a także na szopach, garażach oraz wiatkach. W użyciu jest całość zinwentaryzowanego azbestu.

W celu uzyskania informacji dotyczących ilości i stanu wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie gminy wiejskiej Domaniów przeprowadzona została również inwentaryzacja pozwalająca na określenie rodzaju, ilości, miejsc występowania oraz stanu materiałów zawierających azbest.

Podczas inwentaryzacji istotną rolę odegrała ocena stanu wyrobów zawierających azbest. W zależności od stopnia zniszczenia pokryć dachowych wykonanych z materiałów

zawierających azbest, wyróżniono trzy stany dalszej przydatności do użytkowania. Zgodnie z przyjętą klasyfikacją wyznaczono:

Klasa I – wyroby zawierające azbest w bardzo dobrym i dobrym stanie technicznym, bez widocznych uszkodzeń mechanicznych, pęknięć i ubytków, z mocną strukturą włókien, często pokryte powłoką farby zewnętrznej, wyroby nowe (do 15 lat użytkowania), niestwarzające zagrożeń narażenia na pył azbestowy, przydatne do dalszego użytkowania przez okres dłuższy niż 5 lat.

[III stopień pilności – ponowna ocena stanu możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie do pięciu lat]

Klasa II – wyroby zawierające azbest w dostatecznym stanie technicznym, jednakże z widocznymi uszkodzeniami mechanicznymi (do 5% powierzchni), z lekkimi pęknięciami, często omszone, bez ubytków lub z niewielkimi ubytkami, bez powłoki farby zewnętrznej lub z niewystarczającą powłoką farby, możliwość użytkowania do 5 lat.

[II stopień pilności – ponowna ocena stanu możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie jednego roku]

Klasa III – wyroby zawierające azbest w niedostatecznym stanie technicznym ze znacznymi ubytkami, widocznymi pęknięciami oraz rozluźnioną strukturą włókien, stwarzające realne zagrożenie narażenia na pył azbestowy, ze wskazaniem do możliwie szybkiego usunięcia.

[I stopień pilności – wyroby należy możliwie najszybciej usunąć]

Średni koszt usunięcia 1m² płyty cementowo-azbestowej wynosi około 186 zł brutto¹ (dane uśrednione, cenniki firm mogą ulec zmianom). Na kwotę tę składa się: cena demontażu, zapakowania płyt, transport oraz utylizacja na składowisku. Przy utylizacji dużych ilości azbestu cena zazwyczaj podlega negocjacjom. Cena demontażu uzależniona jest również od wysokości budynku.

Przybliżony łączny koszt usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych w gminie Domaniów wynosi zatem:

$$6349 \text{ m}^2 \times 186 \text{ zł/m}^2 = 1\,180\,914 \text{ zł brutto}$$

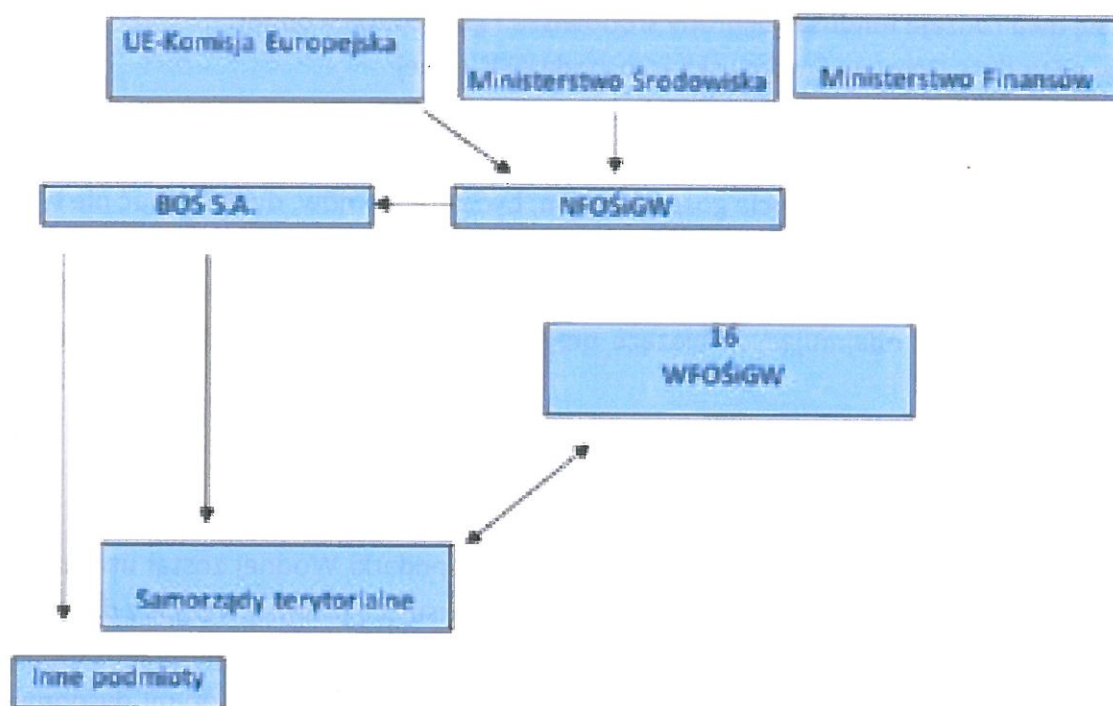
Lista okolicznych składowisk przedstawiona została w załączniku nr 3.

¹ <https://kb.pl/cenniki/wywoz-i-utylizacja-eternitu/>

9. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Samodzielna realizacja projektów i inwestycji proekologicznych stanowi nieraz duże obciążenie dla budżetu gminy, jednak oprócz przekazywania środków własnych może ona korzystać z zewnętrznych źródeł finansowania. Środki własne gminy na etapie rozpoczęcia przedsięwzięcia stanowią jedynie wysokość niezbędną do pozyskania środków zewnętrznych. Główne źródła finansowania inwestycji środowiskowych to: fundusze krajowe (Fundusz Krajowy, fundusze wojewódzkie) banki oraz programy unijne.

Schemat 1. Struktura finansowania inwestycji z zakresu ochrony środowiska ze środków publicznych

źródło: opracowanie własne

Wiele instytucji finansowych uznaje jako udział własny gminy środki pozyskane z innych źródeł pomocy finansowej. Z reguły wymaga się, aby gmina w swoim budżecie zarezerwowała środki wymagane do zrealizowania całego przedsięwzięcia inwestycyjnego, z zaznaczeniem która część pochodzi będzie z zewnętrznych źródeł finansowania. Instytucje finansujące środki wypłacają w ratach lub po ukończeniu projektu. Najważniejsze jest, aby przepływ środków

następował zgodnie z harmonogramem wypłat ustalonych w ramach umowy podpisanej z instytucją finansującą.

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Rozdział 4 ustawy Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U.2019 poz. 1396 ze zm.) określa przepisy regulujące tworzenie i funkcjonowanie funduszy celowych wykorzystywanych na przedsięwzięcia ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Podstawę prawną działania wszystkich funduszy celowych stanowi ustawa o finansach publicznych, zaliczająca fundusze celowe do sektora finansów publicznych.

Wyróżnia się dwa rodzaje funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej:

- 1) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- 2) Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy i wojewódzkie fundusze prowadzą samodzielną gospodarkę finansową. Mogą aktywnie uczestniczyć w obrocie gospodarczym, być stroną umów, dysponować nie tylko środkami finansowymi, ale i majątkiem. Podstawą gospodarki finansowej w/w funduszy są roczne plany finansowe. Wydatki mogą być dokonywane wyłącznie w ramach posiadanych przez fundusze środków obejmujących bieżące przychody i pozostałości środków z okresów poprzednich.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej został utworzony w 1989r. i od razu stał się największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działań NFOŚiGW obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym i ponadregionalnym. Środki, którymi dysponuje NFOŚiGW pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami funduszu są także, wpływy z opłat produktowych oraz z opłat i kar pieniężnych nakładanych na podstawie przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Dodatkowo dochodami NFOŚiGW mogą być środki z tytułu:

- odsetek od udzielanych kredytów,
- udziałów w spółkach,
- emisji obligacji,
- zaciągania kredytów,

- zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
- oprocentowania lokat i rachunków bankowych,
- wpłat z innych funduszy,
- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolnych darowizn, zapisów i wpłat dokonywanych przez osoby fizyczne i prawne,
- innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

NFOŚiGW dysponuje i administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska. Rokrocznie przygotowywane są i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą zasady form i sposobów finansowania zadań proekologicznych. Ustalane są kryteria wyboru przedsięwzięć, określana jest lista programów priorytetowych, zasady udzielania dotacji oraz udzielania i umarzania pożyczek.

Do podstawowych form finansowania przez NFOŚiGW zadań proekologicznych zalicza się:

- pożyczki preferencyjne,
- pożyczki płatnicze,
- kredyty udzielane ze środków Narodowego Funduszu przez banki w ramach linii kredytowych,
- dotacje,
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- pożyczki w ramach umowy konsorcjum,
- promesy pomocy finansowej przedsięwzięcia,
- poręczenia spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- umorzenia pożyczek preferencyjnych,
- przekazanie środków jednostkom budżetowym.

Pożyczka udzielona przez Narodowy Fundusz nie może przekroczyć 80% kosztów przedsięwzięcia, za wyjątkiem przedsięwzięć, dofinansowywanych z niepodlegających zwrotowi środków zagranicznych. Wysokość pożyczki na przedsięwzięcia finansowane wyłącznie ze środków Narodowego Funduszu nie może być niższa niż 2.000.000 zł, z wyłączeniem pożyczek płatniczych oraz pożyczek udzielanych ze środków subfunduszy.

Najczęściej stosowanymi formami finansowania są nisko oprocentowane pożyczki i dotacje. Zaletą pożyczek preferencyjnych jest niskie oprocentowanie w stosunku do kredytów komercyjnych, dłuższy okres karencji spłaty pożyczki oraz możliwość jej częściowego umorzenia.

Fundusz udziela dotacji zgodnie z kryteriami wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W celu realizacji zadań określonych w niniejszym programie dotacje pochodzące wyłącznie ze środków Narodowego Funduszu mogą być udzielane na:

- monitoring środowiska,
- kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa,
- przedsięwzięcia wskazane przez Ministra Środowiska, szczególnie ważne z punktu widzenia polityki ekologicznej państwa, uwzględnione w planie działalności Narodowego Funduszu oraz wspieranie kształcenia kadr dla potrzeb rozwoju regionalnego na kierunku gospodarka przestrzenna.

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udzielają pomocy finansowej w formie pożyczek i dotacji na cele określone w Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019 poz. 1396 ze zm.) zgodnie z priorytetami, kryteriami wyboru przedsięwzięć i planami działalności Funduszu.

Na liście przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Olsztynie w ramach realizacji zadań priorytetowych w dziedzinie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi przewiduje dofinansowanie usuwania odpadów niebezpiecznych, w tym: odpadów medycznych, odpadów przemysłowych oraz odpadów zawierających azbest z uwzględnieniem działań wynikających z przyjętych programów usuwania azbestu.

Fundusz realizować będzie zadania priorytetowe kontynuując udział w programie NFOŚiGW SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW Część 1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Beneficjentami konkursu mogą być jednostki samorządu terytorialnego, które przeprowadziły inwentaryzację wyrobów zawierających azbest i posiadają aktualny, zatwierdzony przez odpowiedni organ, program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Dofinansowanie obejmuje działania związane z demontażem, zbieraniem, transportem oraz unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest.

Dane teleadresowe:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu
ul. Jastrzębia 24,
53-148 Wrocław
www.wfosigw.wroclaw.pl

Do zadań wnioskującej jednostki należy pośrednictwo w przekazywaniu dofinansowania ostatecznemu odbiorcy, jak również wybór wykonawcy prac, zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii

Co roku Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wspiera finansowo realizację zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Większość działań ukierunkowanych jest na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego, w formie bezpośredniego wsparcia na przykład na opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest lub też pośrednio w formie materiałów informacyjno-edukacyjnych – ulotek, plakatów, poradników. Wsparcie finansowe dotyczyć może także działań związanych z demontażem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest. Wymogiem uczestnictwa w konkursie jest opracowany i uchwalony Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy z uwzględnieniem numerów ewidencyjnych działek i obszarów ewidencyjnych. Konkursowy tryb wyboru wykonawców zadań umożliwia realizację i finansowanie działań innowacyjnych, ale zawsze zgodnych z zadaniami wskazanymi w Programie. Więcej informacji na temat konkursu można znaleźć na stronie www.mpit.gov.pl.

Bank Ochrony Środowiska (BOŚ)

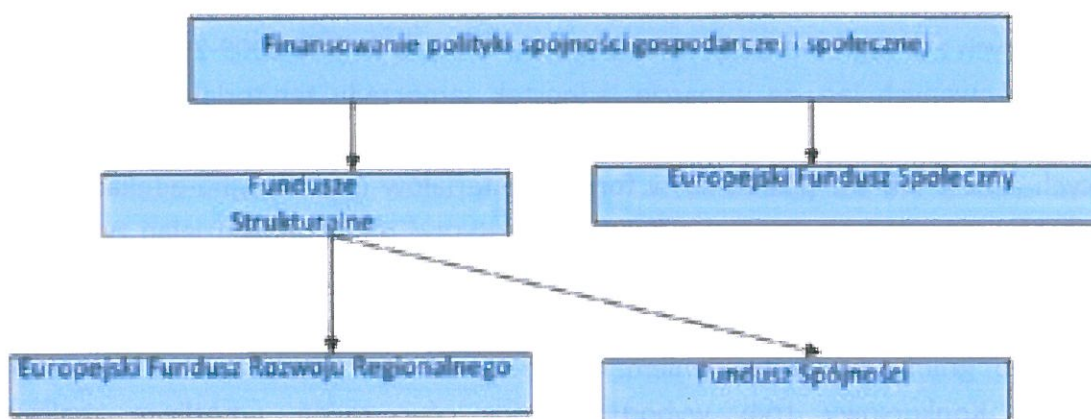
Oddziały BOŚ współpracują z WFOŚiGW w zakresie udzielania preferencyjnych kredytów inwestycji związanych z usuwaniem i utylizacją wyrobów zawierających azbest zarówno dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, jak i dla klientów indywidualnych. Bank Ochrony Środowiska S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej www.bosbank.pl lub w oddziałach banku.

Programy pomocowe Unii Europejskiej

W okresie budżetowym UE na lata 2014-2020 istnieje możliwość pozyskiwania przez Polskę środków unijnych na realizację przedsięwzięć zmierzających do tworzenia warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poziomu spójności społecznej, gospodarczej, przestrzennej.

Unia Europejska zagwarantowała Polsce wsparcie finansowe przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój systemów infrastruktury ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami poprzez instrumenty finansowe takie jak: fundusze strukturalne i Fundusz Spójności.

Schemat 2. Finansowanie polityki spójności gospodarczej i społecznej

źródło: opracowanie własne

Źródłami finansowania polityki spójności są:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Europejski Fundusz Społeczny,
- Fundusz Spójności.

Fundusz Spójności

Zasięg działania Funduszu Spójności obejmuje wyłącznie pomoc finansową o zasięgu krajowym w przeciwieństwie do Funduszy Strukturalnych obejmujących zasięg regionalny. Fundusz obejmuje finansowanie projektów dotyczących inwestycji w zakresie

ochrony środowiska i infrastruktury transportowej, w tym wspieranie rozwoju sieci korytarzy transeuropejskich. Pozyskanie środków z Funduszu Spójności możliwe jest przy łączeniu zadań w ramach programów regionalnych, ponieważ dotyczy projektów inwestycyjnych o wartości nie niższej niż 10 mln Euro.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Korzystanie ze środków EFRR będzie miało na celu poparcie działań zmierzających do:

- modernizacji i dywersyfikacji struktur gospodarczych w państwach członkowskich i regionach,
- rozwijania i ulepszanie infrastruktury podstawowej,
- ochrony środowiska w tym realizacja przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem odpadów,
- wzmocnienia zdolności instytucjonalnej krajowej i regionalnej administracji zarządzającej funduszem.

Środki z EFRR gmina może pozyskać, jeżeli koszty wnioskowanych przedsięwzięć uwzględnione są odpowiednich programach operacyjnych.

10. Wytyczne dotyczące przepisów BHP w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych

Wyroby zawierające azbest znajdujące się w budynkach nie są samoczynnym zagrożeniem dla jego mieszkańców. Nie muszą być bezwzględnie usuwane z obiektu. Ważne jest, aby były one prawidłowo eksploatowane, tj. zgodnie ze swoim przeznaczeniem i zgodnie z zaleceniami dotyczącymi użytkowania wyrobów azbestowych lub ich opisem technicznym, ewentualnie gwarancją. W celu przedłużenia użytkowania wyrobów zawierających azbest i zachowania ich dobrego stanu możliwa jest impregnacja lub pomalowanie. Dotyczy to tylko wyrobów, które są w dobrym stanie technicznym i których powierzchnia jest czysta. Są to mimo wszystko rozwiązania tymczasowe, gdyż jedynie przesuwają w czasie istniejący problem, nie rozwiązując go. Z kolei wyroby typu: izolacje azbestowe, tektury, sznury itp. oraz wyroby znajdujące się wewnątrz obiektów, zwłaszcza wyroby w obiektach systematycznie użytkowanych, należy bezwarunkowo usunąć.

Właściciel (zarządca) obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71 poz. 649 z późn. zm., w Dz. U. z 2010 r. Nr 162 poz. 1089) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. z 2011r. nr 8 poz. 31).

Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy dokonywać zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r., poz. 1186 ze zm.), rozdz. 4 "Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych", rozdz. 5 "Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych". W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych inwestor musi przestrzegać przepisów Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r., poz. 1186 ze zm.) oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu.

Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów,
- objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy,
- opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych – art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane.

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę, będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne. Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru

budowlanego, właściwemu, okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac (Dz. U. z 2018r. poz 1202 z późn. zm.).

Przedsiębiorca zajmujący się usuwaniem azbestu prowadzi ewidencję odpadów. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- ilość wytworzonych odpadów,
- identyfikację rodzaju azbestu,
- klasyfikację wytworzonego odpadu,
- warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

1. izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska,
2. ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska,
3. umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem",
4. zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska,
5. zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,

6. codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
7. izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń przy prowadzeniu prac z wyrobami zawierającymi krokidolit,
8. stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń,
9. zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania, tam, gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit,

- codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć właścicielowi/ zarządcy nieruchomości pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu.

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

1. szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³,
2. zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³,
3. szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie,
4. utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów zawierających azbest w trakcie ich przygotowywania do transportu,
5. oznakowanie opakowań,
6. magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.
7. Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych.

Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m³, a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się kartę ewidencji odpadu oraz kartę przekazania odpadów

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

11. Harmonogram prac związanych z realizacją Programu

Tabela 5. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy finansowej

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest u osób fizycznych	2020 - 2032
2.	Opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Domaniów	2020

3.	Przyjęcie przez Radę Gminy Domaniów Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest z terenu gminy Domaniów na lata 2020-2032	2020
4.	Opracowanie uchwały Rady Gminy Domaniów w sprawie dofinansowania kosztów demontażu, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest	2020
5.	Składanie wniosków przez osoby fizyczne	2020-2032
6.	Wnioskowanie o dofinansowanie Programu ze środków zewnętrznych	2020-2032
7.	Dofinansowanie kosztów demontażu, transportu i składowania odpadów zawierających azbest poniesionych przez osoby fizyczne	2020-2032
8.	Działalność informacyjna i edukacyjna (konkursy)	2020-2032
9.	Aktualizacja bazy danych	2020-2032
10.	Monitoring i ocena realizacji programu w zakresie usuwania azbestu z terenu gminy Domaniów	2020-2032
11.	Likwidacja dzikich składowisk odpadów zawierających azbest	2020-2032

źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy organizacyjnej

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Informowanie przedsiębiorców o obowiązkach wynikających z przepisów dotyczących usuwania wyrobów azbestowych	2020-2032
2.	Prowadzenie monitoringu firm zajmujących się usuwaniem, transportem i składowaniem wyrobów zawierających azbest	2020-2032
3.	Prowadzenie monitoringu programów o dofinansowanie usuwania, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest	2020-2032
4.	Działalność informacyjna i edukacyjna	2020-2032

źródło: opracowanie własne

12. Monitoring realizacji Programu

Monitoring realizacji Programu ma na celu:

- określenie ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest w danym roku,
- określenie ilości wyrobów zawierających wyroby azbestowe pozostałych do likwidacji,
- upublicznienie raportu przedstawiającego wyniki realizacji programu co 2 lata.

Tabela 7. Wskaźniki monitorowania Programu

L.p.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² powierzchni gminy przed rozpoczęciem realizacji Programu	Mg/km ² /rok
2.	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² powierzchni gminy w latach 2020-2032	Mg/km ² /rok
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w latach realizacji Programu	%
4.	Nakłady ogółem poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
5.	Wysokość dofinansowania udzielona przez gminę	PLN/rok
6.	Ilość zlikwidowanych dzikich składowisk odpadów zawierających azbest i koszty ich likwidacji	szt./Mg/rok

źródło: opracowanie własne

13. Spis tabeli

Tabela 1. Porównanie gminy z gminami sąsiednimi (dane na rok 2018)	6
Tabela 2. Wymiary płyt falistych dostępnych w Polsce	9
Tabela 3. Ilość azbestu w poszczególnych miejscowościach gminy	30
Tabela 4. Liczba posesji z podziałem na osoby fizyczne i prawne w poszczególnych miejscowościach gminy	30
Tabela 5. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy finansowej	44
Tabela 6. Harmonogram prac przy udzielaniu pomocy organizacyjnej	45
Tabela 7. Wskaźniki monitorowania Programu	46

14. Spis ilustracji

Rysunek 1. Mapa gminy Domaniów	5
Rysunek 2. Położenie gminy Domaniów w powiecie oławskim	6
Wykres 1. Ilość wyrobów azbestowych na tle całej gminy	24
Wykres 2. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach (Mg)	25
Wykres 3. Liczba posesji z wyrobami azbestowymi na terenie gminy	26
Wykres 4. Liczba obiektów z wyrobami azbestowymi na terenie gminy	27
Wykres 5. Średnia ilość wyrobów azbestowych przypadająca na obiekt	28
Wykres 6. Procentowy podział wyrobów azbestowych ze względu na stopień pilności usunięcia	29

15. Spis załączników

1. Informacja o wyrobach zawierających azbest - wzór dokumentu
2. Wykaz podstawowych aktów prawnych dot. azbestu obowiązujących w Polsce
3. Lista najbliższych składowisk odpadów azbestowych
4. Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyrobów zawierających azbest, jak i miejsc ich występowania
5. Wzór Karty Ewidencji Odpadu
6. Wzór Karty Przekazania Odpadu
7. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest - wzór dokumentu
8. Dokumenty z inwentaryzacji wyrobów azbestowych

ZAŁĄCZNIK 1

(Dz.U. z 2011r., Nr 8. poz. 31)

WZÓR INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest — imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 - a) nazwa i numer dokumentu:
 - b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....
(podpis)

Data

1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.

2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,

- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m2, m3, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

ZAŁĄCZNIK 2

Wykaz podstawowych aktów prawnych dot. azbestu obowiązujących w Polsce.

I. Ustawy:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r., poz. 1186 ze zm.)

Zgodnie z art. 30 ust. 7 w/w ustawy w przypadku występowania azbestu właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 w/w artykułu, jeśli ich realizacja m.in. może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska bądź pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych.

2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017, poz. 2119)

Ustawa zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

3. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. 2019, poz. 1225)

Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797, ze zm.)

Zgodnie z art. 1 ust. 1 art. 1. ustawa określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów. Ustawa określa m.in. zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania, zasadę spójności planu z planem wyższego szczebla oraz określa rodzaj odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.

5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 poz. 1396 ze zm.)

Zgodnie z art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowanie programów ochrony środowiska, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom w tym: konieczność oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu.

6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)

Ustawa reguluje sposób postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. Art. 54 ustawy odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska - sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz.U. 2020 poz. 154) Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

8. Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019 poz. 1403) Ustawa reguluje wzory dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów

II. Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz. 10) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych.

2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany rozporządzenia w sprawie przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 24) – zgodnie ze zmianą informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta do bazy azbestowej, administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej pod adresem internetowym www.bazaazbestowa.gov.pl

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1169)

4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013 roku, poz. 523)

5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2286 ze zm.)
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2015, poz. 1450)
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010. nr 16, poz. 87)
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2019. poz. 1806)
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2013, poz. 25)
10. Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2020 (M.P. 2019, poz. 866)
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. nr 71, poz. 649 ze zm.)
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. nr 8, poz. 31)
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz.U. 2004, nr 183, poz. 1896)
14. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 nr 185, poz. 1920, ze zm.)
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005, nr 13, poz. 109)
16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. 2005 r., nr 189, poz. 1603)

17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2011 r., nr 33, poz. 166)

18. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. 1996 r., nr 19, poz. 231)

19. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018, poz. 1286)

20. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005 r., nr 216, poz. 1824)

21. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. 2002 r., nr 120, poz. 1126)

22. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. 2003 r., nr 120, poz. 1126)

23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury oraz Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 21 listopada 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia kursów z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2383)

III. ZARZĄDZENIA:

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. 1996 r., nr 19, poz. 231)

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY DOMANIÓW

Zdzisław Żygadło
Zdzisław Żygadło

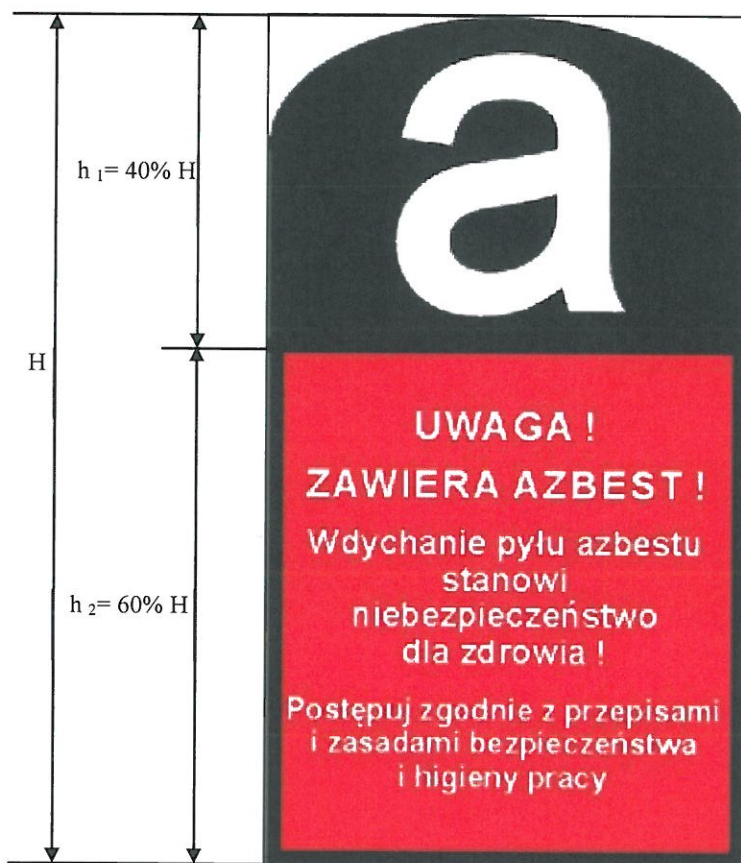
ZAŁĄCZNIK 3

Okoliczne składowiska odpadów azbestowych

Miejscowość	Gmina	Kody przyjmowanych odpadów	Dane kontaktowe administratora
Marcinowo	Trzebnica	170605	Marcinowo, 55-100 Trzebnica tel. 71 310 99 56
Trzebcz	Polkowice	170601, 170605	ul. Działkowa 20, 59-100 Polkowice tel. 606897407

źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl

ZAŁĄCZNIK 4

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno się składać z dwóch części: części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle, części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,
- jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

ZAŁĄCZNIK 5

WZÓR KARTY EWIDENCJI ODPADU

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾				Nr karty		Rok kalendarzowy		
Kod odpadu ²⁾								
Rodzaj odpadu ²⁾								
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾								
Posiadacz odpadów ⁴⁾								
Adres posiadacza odpadów⁵⁾								
Województwo		Gmina	Miejscowość		Telefon służbowy	Faks służbowy		
Ulica			Nr domu		Nr lokalu	Kod pocztowy		
Miejsce prowadzenia działalności⁶⁾								
Województwo		Gmina	Miejscowość		Telefon służbowy	Faks służbowy		
Ulica			Nr domu		Nr lokalu	Kod pocztowy		
Działalność w zakresie: ⁷⁾				W	Od	Un	Ok	
				☐	☐	☐	☐	
Gospodarowanie odpadami								
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{8,9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8,10,11)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	we własnym zakresie		odpady przekazane	imię i nazwisko osoby sporządzającej
					masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ¹⁴⁾		

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY DOMANIÓW
Andrzej Sygda
Zdzisław Zygałto

WZÓR KARTY PRZEKAZANIA ODPADU

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}		Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}		Adres ⁵⁾
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6,7)}		Nr REGON ⁶⁾
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wniosek o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾			
Kod odpadu ¹¹⁾		TAK ☐ NIE ☐	
Data i adres ^{12,13)}	Rodzaj odpadu ¹¹⁾	Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{7,15)}
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,5)}		Potwierdzam przejęcie odpadu
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis		data, pieczęć i podpis

PRZEWODNICĄCY
RADY GMINY DOMANIÓW
Andrzej Zygadło
Zdzisław Żygadło

Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki
z dnia 5 sierpnia 2010 r. (poz. 1089)

WZÓR

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywiewiania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

1	2	3	4
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

ZAŁĄCZNIK 8 - INWENTARYZACJA AZBESTU										
Miejscowość	Część miejscowości	Numer domu	Numer działki ewidencyjnej	Obręb ewidencyjny	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Jednostka miary wyrobu	Ilość wyrobu w m2	Ilość wyrobu w kg	Stopień pilności
os. prawne										
Gęśce			71	021502_2.0005	5	2	m2	13	195	3
Goszczyna		32b	60/4	021502_2.0007	3	2	m2	20	300	3
Goszczyna		32b	60/4	021502_2.0007	2	2	m2	300	4500	3
Goszczyna		32b	60/4	021502_2.0007	2	2	m2	350	5250	3
Grodziszowice			84	021502_2.0008	5	2	m2	12	180	3
Kończyce		25	144/1	021502_2.0008	2	2	m2	50	750	3
Kończyce		25	144/1	021502_2.0008	2	2	m2	50	750	3
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	1800	27000	2
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	700	10500	2
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	820	12300	2
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	288	4320	2
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	590	8850	2
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	3600	54000	2
Piskorzów			215	021502_2.0014	5	2	m2	12	180	3
Swojków		32	77	021502_2.0020	7	2	m2	8	120	1
Swojków		32	77	021502_2.0020	2	2	m2	24	360	3
Wierzbno			362/1	021502_2.0022	2	2	m2	280	4200	3
os. fizyczne										
Brzezimierz		3	87/1	021502_2.0001	2	2	m2	90	1350	3
Brzezimierz		3	87/1	021502_2.0001	2	2	m2	204	3060	3
Brzezimierz		7	133/1	021502_2.0001	2	2	m2	37,5	562,5	3
Brzezimierz		7	133/1	021502_2.0001	2	2	m2	80	1200	3
Brzezimierz		11	136/1	021502_2.0001	2	2	m2	200	3000	3
Brzezimierz		11	136/1	021502_2.0001	2	2	m2	200	3000	3
							SUMA	811,5	12172,5	
Chwastnica		3	102/2	021502_2.0002	2	2	m2	6	90	3
Chwastnica		3	102/2	021502_2.0002	1	2	m2	90	1350	3
Chwastnica		7	60/4	021502_2.0002	2	2	m2	2	30	3
Chwastnica		7	60/4	021502_2.0002	2	2	m2	16	240	3
Chwastnica		7	60/4	021502_2.0002	2	2	m2	24	360	3
Chwastnica		7	60/4	021502_2.0002	7	2	m2	50	750	3
Chwastnica		8	60/6	021502_2.0002	2	2	m2	36	540	3
Chwastnica		8	60/6	021502_2.0002	2	2	m2	118	1770	3
Chwastnica		8	60/6	021502_2.0002	2	2	m2	240	3600	3
Chwastnica			98	021502_2.0002	2	2	m2	50	750	1
							SUMA	632	9480	
Domaniów	Domaniówek	3	265	021502_2.0004	2	2	m2	3	45	1
Domaniów	Domaniówek	3	265	021502_2.0004	2	2	m2	20	300	3
Domaniów	Domaniówek	3	265	021502_2.0004	2	2	m2	198	2970	3
							SUMA	221	3315	
Domaniów		1	2/6	021502_2.0004	2	2	m2	140	2100	1
Domaniów		5	6	021502_2.0004	5	2	m2	5	75	3
Domaniów		9	10	021502_2.0004	2	2	m2	12	180	1
Domaniów		9	10	021502_2.0004	2	2	m2	12	180	1
Domaniów		9	10	021502_2.0004	2	2	m2	16	240	1
Domaniów		9	10	021502_2.0004	2	2	m2	24	360	1
Domaniów		22	70/2	021502_2.0004	1	2	m2	60	900	3
Domaniów		57	44/6	021502_2.0004	2	2	m2	12	180	3
Domaniów		59	47/4	021502_2.0004	2	2	m2	8	120	3

Domaniów		64	51	021502_2.0004	5	2	m2	1	15	3
Domaniów		75	76	021502_2.0004	2	2	m2	12	180	3
Domaniów		90	89	021502_2.0004	7	2	m2	10	150	3
Domaniów		93	92/2	021502_2.0004	2	2	m2	20	300	3
Domaniów		95	95	021502_2.0004	2	2	m2	65	975	3
Domaniów		104	109	021502_2.0004	2	2	m2	36	540	3
Domaniów		106	105/2	021502_2.0004	2	2	m2	90	1350	3
Domaniów		110	113	021502_2.0004	2	2	m2	40	600	3
Domaniów		112	115	021502_2.0004	2	2	m2	4	60	3
Domaniów		117	94	021502_2.0004	7	2	m2	4	60	3
Domaniów		120	122/1	021502_2.0004	2	2	m2	36	540	3
Domaniów		124	128/1	021502_2.0004	3	2	m2	60	900	3
Domaniów		128	56	021502_2.0004	2	2	m2	28	420	3
Domaniów		131	133	021502_2.0004	2	2	m2	44	660	3
Domaniów		135	151/1	021502_2.0004	7	2	m2	4	60	3
Domaniów		135	151/1	021502_2.0004	2	2	m2	10	150	3
Domaniów		106a	100/1	021502_2.0004	2	2	m2	120	1800	3
Domaniów		114a	99/3	021502_2.0004	2	2	m2	80	1200	3
Domaniów		1a	2/7	021502_2.0004	2	2	m2	140	2100	3
Domaniów		3a	4/1	021502_2.0004	2	2	m2	10	150	1
Domaniów		69a	57/6	021502_2.0004	2	2	m2	300	4500	3
Domaniów		87a	86	021502_2.0004	2	2	m2	20	300	3
Domaniów		94 a	99/5	021502_2.0004	2	2	m2	15	225	3
							SUMA	1438	21570	
Gęśce		9	109/22	021502_2.0005	7	2	m2	200	3000	1
Gęśce		12	109/9	021502_2.0005	2	2	m2	12	180	3
Gęśce		13	109/11	021502_2.0005	2	2	m2	20	300	3
Gęśce		13	109/11	021502_2.0005	2	2	m2	20	300	3
Gęśce		14	47	021502_2.0005	2	2	m2	240	3600	3
Gęśce		22a	21.kwi	021502_2.0005	1	2	m2	96	1440	3
Gęśce		22a	21.kwi	021502_2.0005	2	2	m2	280	4200	3
Gęśce			109/30	021502_2.0005	2	2	m2	600	9000	3
							SUMA	1438	21570	
Gostkowice		6	7/4	021502_2.0006	2	2	m2	60	900	3
Gostkowice			7/5	021502_2.0006	1	2	m2	314	4710	2
Gostkowice			7/5	021502_2.0006	2	2	m2	160	2400	2
Gostkowice			7/6	021502_2.0006	1	2	m2	314	4710	2
Gostkowice			7/6	021502_2.0006	2	2	m2	160	2400	2
Gostkowice			7/6	021502_2.0006	1	2	m2	314	4710	2
Gostkowice			7/6	021502_2.0006	2	2	m2	160	2400	2
Gostkowice			7/1	021502_2.0006	2	2	m2	30	450	2
							SUMA	1512	22680	
Goszczyna		4	132/1	021502_2.0007	2	2	m2	4	60	2
Goszczyna		7	86/1	021502_2.0007	5	2	m2	4	60	3
Goszczyna		8	86/11	021502_2.0007	2	2	m2	10	150	3
Goszczyna		8	86/11	021502_2.0007	2	2	m2	40	600	3
Goszczyna		8	86/11	021502_2.0007	2	2	m2	40	600	3
Goszczyna		15	79/2	021502_2.0007	2	2	m2	10	150	3
Goszczyna		19	77	021502_2.0007	5	2	m2	20	300	3
Goszczyna		19	77	021502_2.0007	2	2	m2	20	300	3
Goszczyna		29	73/5	021502_2.0007	2	2	m2	100	1500	3
Goszczyna		35	133/4	021502_2.0007	7	2	m2	133.34	2000.1	3
Goszczyna		30a	74/2	021502_2.0007	2	2	m2	60	900	3
Goszczyna		3a	125/4	021502_2.0007	2	2	m2	60	900	3

Goszczyna			86/3	021502_2.0007	2	2	m2	35	525	1
Goszczyna			86/3	021502_2.0007	2	2	m2	36	540	1
Grodziszewice	2		40	021502_2.0008	5	2	m2	572,34	8585,1	3
Grodziszewice	3		41/1	021502_2.0008	2	2	m2	100	1500	3
Grodziszewice	7		47	021502_2.0008	2	2	m2	30	450	1
Grodziszewice	7		47	021502_2.0008	2	2	m2	80	1200	3
Grodziszewice	11		57	021502_2.0008	2	2	m2	20	300	3
Grodziszewice	15		61/1	021502_2.0008	2	2	m2	8	120	3
Grodziszewice	15		61/1	021502_2.0008	2	2	m2	8	120	3
Grodziszewice	15		61/1	021502_2.0008	2	2	m2	42	630	3
Grodziszewice	16		63	021502_2.0008	2	2	m2	50	750	3
Grodziszewice	18		68	021502_2.0008	2	2	m2	84	1260	3
Grodziszewice	18		68	021502_2.0008	2	2	m2	96	1440	3
Grodziszewice	6a		46	021502_2.0008	7	2	m2	23	345	3
							SUMA	543	8145	
Janków	2		97	021502_2.0009	2	2	m2	335	5025	2
Janków	8		109	021502_2.0009	2	2	m2	50	750	3
Janków	14		121	021502_2.0009	2	2	m2	80	1200	3
Janków	14		121	021502_2.0009	2	2	m2	200	3000	3
Janków	15		123	021502_2.0009	2	2	m2	20	300	3
Janków	15		123	021502_2.0009	2	2	m2	20	300	3
Janków	15		123	021502_2.0009	2	2	m2	80	1200	3
Janków	15		123	021502_2.0009	2	2	m2	120	1800	3
Janków	19		77	021502_2.0009	2	2	m2	15	225	3
Janków	19		77	021502_2.0009	2	2	m2	40	600	3
Janków	19		77	021502_2.0009	2	2	m2	80	1200	3
Janków	19		77	021502_2.0009	2	2	m2	130	1950	3
Janków	19		77	021502_2.0009	2	2	m2	140	2100	3
Janków	22		71	021502_2.0009	2	2	m2	31	465	3
Janków	23		69	021502_2.0009	2	2	m2	100	1500	2
Janków	24		67	021502_2.0009	2	2	m2	30	450	3
Janków	24		67	021502_2.0009	2	2	m2	50	750	3
Janków	24		67	021502_2.0009	2	2	m2	60	900	3
Janków	25		65	021502_2.0009	2	2	m2	500	7500	3
Janków	28		62	021502_2.0009	5	2	m2	4	60	3
Janków	29		54	021502_2.0009	7	2	m2	110	1650	3
Janków	29		54	021502_2.0009	2	2	m2	280	4200	3
Janków	30		59	021502_2.0009	2	2	m2	140	2100	3
Janków	32		56	021502_2.0009	2	2	m2	50	750	2
Janków	33		52	021502_2.0009	5	2	m2	20	300	3
Janków	37		49	021502_2.0009	2	2	m2	180	2700	3
Janków	38		47/2	021502_2.0009	2	2	m2	20	300	3
Janków	29a		58	021502_2.0009	2	2	m2	20	300	3
							SUMA	2905	43575	
Kończyce	4		85	021502_2.0008	2	2	m2	8	120	3
Kończyce	9		90	021502_2.0008	2	2	m2	60	900	3
Kończyce	11		92	021502_2.0008	2	2	m2	180	2700	3
Kończyce	13		96	021502_2.0008	5	2	m2	66	990	3
Kończyce	23		113	021502_2.0008	2	2	m2	3	45	3
kończyce			144/1	021502_2.0010	2	2	m2	80	1200	2
Kończyce	35		148	021502_2.0008	2	2	m2	10	150	1
Kończyce	37		150/2	021502_2.0008	2	2	m2	15	225	3
Kończyce	40		152	021502_2.0008	2	2	m2	100	1500	3

Kończyce		14a	98	021502_2.0008	2	2	m2	20	300	3
Kończyce		14a	98	021502_2.0008	2	2	m2	24	360	3
							SUMA	566	8490	
Kuchary		7	6	021502_2.0011	5	2	m2	12	180	3
Kuchary		7	6	021502_2.0011	5	2	m2	12	180	3
Kuchary		17	14	021502_2.0011	5	2	m2	24	360	3
Kuchary		17	14	021502_2.0011	2	2	m2	300	4500	3
Kuchary		20	65/16	021502_2.0011	5	2	m2	12	180	1
Kuchary		23	8/1	021502_2.0011	5	2	m2	12	180	3
Kuchary		23	8/1	021502_2.0011	2	2	m2	15	225	3
Kuchary		23	8/1	021502_2.0011	5	2	m2	20	300	3
Kuchary		23	8/1	021502_2.0011	2	2	m2	22	330	3
Kuchary		23	8/1	021502_2.0011	5	2	m2	28	420	3
Kuchary		2/1	70/11	021502_2.0011	7	2	m2	5	75	3
							SUMA	462	6930	
Kuny		2	99/11	021502_2.0016	7	2	m2	15	225	3
Kuny		2	99/11	021502_2.0016	2	2	m2	18	270	3
Kuny		2	99/11	021502_2.0016	2	2	m2	36	540	3
Kuny		4	98/5	021502_2.0016	2	2	m2	20	300	3
Kuny			98/1	021502_2.0016	2	2	m2	280	4200	3
							SUMA	369	5535	
Kurzątkowice		5	32	021502_2.0012	2	2	m2	10	150	3
Kurzątkowice		8	44/1	021502_2.0012	2	2	m2	30	450	3
Kurzątkowice		8	44/1	021502_2.0012	2	2	m2	35	525	3
Kurzątkowice		9	44/2	021502_2.0012	2	2	m2	10	150	3
Kurzątkowice		10	56/6	021502_2.0012	2	2	m2	9	135	3
Kurzątkowice		10	56/6	021502_2.0012	2	2	m2	12	180	3
Kurzątkowice		10	56/6	021502_2.0012	2	2	m2	20	300	3
Kurzątkowice		11	56/8	021502_2.0012	2	2	m2	30	450	3
Kurzątkowice		13	57/8	021502_2.0012	2	2	m2	36	540	3
Kurzątkowice		14	57/6	021502_2.0012	1	2	m2	12	180	3
Kurzątkowice		14	57/6	021502_2.0012	2	2	m2	40	600	3
Kurzątkowice		14	57/6	021502_2.0012	1	2	m2	80	1200	3
Kurzątkowice		15	57/5	021502_2.0012	2	2	m2	18	270	3
Kurzątkowice		15	57/5	021502_2.0012	2	2	m2	30	450	3
Kurzątkowice		15	57/5	021502_2.0012	1	2	m2	80	1200	3
Kurzątkowice		16	57/1	021502_2.0012	1	2	m2	10	150	3
Kurzątkowice		16	57/1	021502_2.0012	2	2	m2	35	525	3
Kurzątkowice		17	57/3	021502_2.0012	1	2	m2	16	240	3
Kurzątkowice		17	57/3	021502_2.0012	2	2	m2	35	525	3
							SUMA	548	8220	
Pelczyce		2	6/2	021502_2.0013	2	2	m2	18	270	3
Pelczyce		2	6/2	021502_2.0013	2	2	m2	20	300	3
Pelczyce		3	6/3	021502_2.0013	2	2	m2	20	300	3
Pelczyce		3	6/3	021502_2.0013	2	2	m2	20	300	3
Pelczyce		7	2/3	021502_2.0013	2	2	m2	40	600	3
Pelczyce		8	2/4	021502_2.0013	2	2	m2	12	180	3
Pelczyce		8	2/4	021502_2.0013	2	2	m2	15	225	3
Pelczyce			2/6	021502_2.0013	2	2	m2	170	2550	3
							SUMA	315	4725	
Piskorzów		1	53/1	021502_2.0014	5	2	m2	1	15	3
Piskorzów		1	53/3	021502_2.0014	2	2	m2	50	750	3
Piskorzów		1	53/3	021502_2.0014	2	2	m2	75	1125	3
Piskorzów		2	57	021502_2.0014	1	2	m2	40	600	3

Piskorzów	9	112	021502_2.0014	2	2	m2	35	525	3
Piskorzów	10	114	021502_2.0014	2	2	m2	48	720	3
Piskorzów	12	118	021502_2.0014	1	2	m2	160	2400	3
Piskorzów	13	120	021502_2.0014	5	2	m2	48	720	3
Piskorzów	16	127/7	021502_2.0014	2	2	m2	160	2400	3
Piskorzów	18	129/14	021502_2.0014	2	2	m2	60	900	3
Piskorzów	18	129/14	021502_2.0014	2	2	m2	140	2100	3
Piskorzów	20	135	021502_2.0014	2	2	m2	140	2100	3
Piskorzów	21	204/3	021502_2.0014	2	2	m2	90	1350	3
Piskorzów	21	204/3	021502_2.0014	2	2	m2	288	4320	3
Piskorzów	24	199	021502_2.0014	2	2	m2	190	2850	3
Piskorzów	27	194/1	021502_2.0014	2	2	m2	10	150	3
Piskorzów	29	177	021502_2.0014	2	2	m2	30	450	3
Piskorzów	29	177	021502_2.0014	2	2	m2	120	1800	1
Piskorzów	32	171/1	021502_2.0014	5	2	m2	24	360	3
Piskorzów	32	171/1	021502_2.0014	2	2	m2	210	3150	3
Piskorzów	37	158/1	021502_2.0014	2	2	m2	180	2700	3
Piskorzów	39	150	021502_2.0014	2	2	m2	32	480	3
Piskorzów	39	150	021502_2.0014	2	2	m2	40	600	3
Piskorzów	40	148	021502_2.0014	2	2	m2	30	450	2
Piskorzów	41	147	021502_2.0014	2	2	m2	36	540	3
Piskorzów	43	144/1	021502_2.0014	2	2	m2	100	1500	3
Piskorzów	48	136	021502_2.0014	2	2	m2	15	225	3
Piskorzów	48	136	021502_2.0014	2	2	m2	30	450	3
Piskorzów	48	136	021502_2.0014	2	2	m2	75	1125	3
Piskorzów	49	93/1	021502_2.0014	2	2	m2	150	2250	3
Piskorzów	1a	44/1	021502_2.0014	2	2	m2	80	1200	3
Piskorzów	3a	96	021502_2.0014	2	2	m2	4	60	3
Piskorzów	3a	96	021502_2.0014	2	2	m2	110	1650	3
Piskorzów	5a	104	021502_2.0014	5	2	m2	3	45	3
SUMA							2988	44820	
Piskorzówek	1	48	021502_2.0015	2	2	m2	120	1800	3
Piskorzówek	9	67/1	021502_2.0015	5	2	m2	150	2250	3
Piskorzówek	14	65/2	021502_2.0015	2	2	m2	27	405	3
Piskorzówek	30	96/6	021502_2.0015	2	2	m2	120	1800	3
Piskorzówek	36	89/1	021502_2.0015	2	2	m2	10	150	3
Piskorzówek	37	88	021502_2.0015	2	2	m2	22	330	3
Piskorzówek	37	88	021502_2.0015	2	2	m2	27	405	3
Piskorzówek	38	87	021502_2.0015	2	2	m2	36	540	3
Piskorzówek	40	85	021502_2.0015	2	2	m2	20	300	3
Piskorzówek	40	85	021502_2.0015	5	2	m2	200	3000	3
Piskorzówek	42	83/1	021502_2.0015	2	2	m2	30	450	3
Piskorzówek	42	83/1	021502_2.0015	2	2	m2	32	480	3
Piskorzówek	42	83/1	021502_2.0015	2	2	m2	36	540	3
Piskorzówek	43	82	021502_2.0015	2	2	m2	36	540	3
Piskorzówek	44	173/5	021502_2.0015	2	2	m2	50	750	3
Piskorzówek	45	173/4	021502_2.0015	2	2	m2	24	360	3
Piskorzówek	45	173/4	021502_2.0015	2	2	m2	40	600	3
Piskorzówek	45	173/4	021502_2.0015	1	2	m2	400	6000	2
Piskorzówek	46	81	021502_2.0015	2	2	m2	30	450	3
Piskorzówek	47	80	021502_2.0015	5	2	m2	50	750	3
Piskorzówek	25a	27	021502_2.0015	5	2	m2	12	180	3

Piskorzówek		29a	98/1	021502_2.0015	2	2	2	m2	100	1500	3
Piskorzówek		30h	96/5	021502_2.0015	2	2	2	m2	40	600	1
Piskorzówek		34/3	92/2	021502_2.0015	2	2	2	m2	25	375	3
Piskorzówek		37a	89/9	021502_2.0015	2	2	2	m2	81	1215	3
Piskorzówek		49a	79/2	021502_2.0015	2	2	2	m2	4	60	1
								SUMA	1722	25830	
Polwica		1	31	021502_2.0016	2	2	2	m2	80	1200	3
Polwica		3	91/10	021502_2.0016	5	2	2	m2	22	330	1
Polwica		3	91/4	021502_2.0016	2	2	2	m2	24	360	3
Polwica		3	91/4	021502_2.0016	2	2	2	m2	24	360	3
Polwica		3	91/4	021502_2.0016	2	2	2	m2	36	540	3
Polwica		3	91/4	021502_2.0016	2	2	2	m2	72	1080	3
Polwica		3	91/4	021502_2.0016	2	2	2	m2	90	1350	3
Polwica		3	91/4	021502_2.0016	2	2	2	m2	240	3600	3
Polwica		14	22/2	021502_2.0016	2	2	2	m2	3	45	3
Polwica		15	21	021502_2.0016	2	2	2	m2	150	2250	3
Polwica		16	20	021502_2.0016	2	2	2	m2	10	150	1
Polwica		16	20	021502_2.0016	2	2	2	m2	25	375	3
Polwica		18	18	021502_2.0016	2	2	2	m2	21	315	3
Polwica		19	93/3	021502_2.0016	2	2	2	m2	90	1350	3
Polwica		19	93/3	021502_2.0016	1	2	2	m2	222	3330	2
Polwica		24	91/42	021502_2.0016	2	2	2	m2	10	150	3
Polwica		24	91/42	021502_2.0016	2	2	2	m2	70	1050	3
Polwica			91/40	021502_2.0016	2	2	2	m2	1000	15000	2
								SUMA	2189	32835	
Radłowie		13	97	021502_2.0017	2	2	2	m2	36	540	3
								SUMA	36	540	
Radoszkowice		1	52	021502_2.0018	2	2	2	m2	40	600	3
Radoszkowice		1	52	021502_2.0018	2	2	2	m2	50	750	3
Radoszkowice		2	48/2	021502_2.0018	2	2	2	m2	15	225	3
Radoszkowice		2	48/2	021502_2.0018	5	2	2	m2	40	600	3
Radoszkowice		2	48/2	021502_2.0018	2	2	2	m2	98	1470	3
								SUMA	243	3645	
Skrzypnik		4	106	021502_2.0019	2	2	2	m2	12	180	3
Skrzypnik		5	107	021502_2.0019	2	2	2	m2	12	180	3
Skrzypnik		12	113	021502_2.0019	2	2	2	m2	8	120	2
Skrzypnik		12	113	021502_2.0019	2	2	2	m2	8	120	3
Skrzypnik		13	113	021502_2.0019	2	2	2	m2	6	90	3
Skrzypnik		13	113	021502_2.0019	2	2	2	m2	30	450	3
Skrzypnik		14	113	021502_2.0019	5	2	2	m2	4	60	3
Skrzypnik		18	117	021502_2.0019	5	2	2	m2	30	450	3
Skrzypnik		27	98/2	021502_2.0019	2	2	2	m2	29	435	3
Skrzypnik		28	99/2	021502_2.0019	2	2	2	m2	60	900	3
Skrzypnik		28	99/2	021502_2.0019	2	2	2	m2	160	2400	3
Skrzypnik		40	159	021502_2.0019	2	2	2	m2	6	90	3
Skrzypnik		40	159	021502_2.0019	2	2	2	m2	100	1500	3
Skrzypnik		41	157/7	021502_2.0019	2	2	2	m2	170	2550	3
Skrzypnik		47	152	021502_2.0019	2	2	2	m2	4	60	3
Skrzypnik		48	151	021502_2.0019	2	2	2	m2	108	1620	3
Skrzypnik		50	149/2	021502_2.0019	2	2	2	m2	50	750	3
Skrzypnik		52	143	021502_2.0019	2	2	2	m2	60	900	3
Skrzypnik		1a	102/1	021502_2.0019	5	2	2	m2	9	135	3
Skrzypnik		36a	163/2	021502_2.0019	2	2	2	m2	12	180	3
Skrzypnik		39a	160/1	021502_2.0019	2	2	2	m2	10	150	3

Swojków		2	238		021502_2.0020	1	2	SUMA	888	13320	2
Swojków		10	94		021502_2.0020	2	2	m2	10	150	3
Swojków		12	92		021502_2.0020	2	2	m2	36	540	1
Swojków		14	90/2		021502_2.0020	2	2	m2	20	300	3
Swojków		16	90/2		021502_2.0020	2	2	m2	50	750	3
Swojków		17	41		021502_2.0020	2	2	m2	252	3780	3
Swojków		17	39		021502_2.0020	2	2	m2	70	1050	3
Swojków		17	39		021502_2.0020	2	2	m2	15	225	3
Swojków		17	39		021502_2.0020	2	2	m2	20	300	1
Swojków		18	39		021502_2.0020	2	2	m2	48	720	3
Swojków		21	54/1		021502_2.0020	5	2	m2	50	750	3
Swojków		22	56		021502_2.0020	2	2	m2	6	90	3
Swojków		22	56		021502_2.0020	2	2	m2	6	90	3
Swojków		22	56		021502_2.0020	2	2	m2	6	90	3
Swojków		24	62		021502_2.0020	2	2	m2	28	420	1
Swojków		25	64		021502_2.0020	1	2	m2	180	2700	3
Swojków		27	68		021502_2.0020	2	2	m2	15	225	3
Swojków		27	68		021502_2.0020	2	2	m2	30	450	3
Swojków		28	70		021502_2.0020	2	2	m2	50	750	1
Swojków		28	70		021502_2.0020	2	2	m2	6	90	3
Swojków		30	72		021502_2.0020	1	2	m2	60	900	3
Swojków		30	72		021502_2.0020	5	2	m2	2	30	3
Swojków		30	72		021502_2.0020	5	2	m2	10	150	3
Swojków		30	72		021502_2.0020	2	2	m2	32	480	3
Swojków		30	72		021502_2.0020	2	2	m2	84	1260	3
Swojków		30	72		021502_2.0020	2	2	m2	91	1365	3
SUMA									1177	17655	
Teodorów		4	4/1		021502_2.0021	1	2	m2	126	1890	3
Teodorów		5	sie.15		021502_2.0021	1	2	m2	132	1980	3
Teodorów		6	28.lis		021502_2.0021	2	2	m2	50	750	3
Teodorów		6	28.lis		021502_2.0021	2	2	m2	60	900	3
Teodorów		9	29/3		021502_2.0021	2	2	m2	100	1500	3
Teodorów		9	29.mar		021502_2.0021	2	2	m2	20	300	3
Teodorów		9	29.mar		021502_2.0021	2	2	m2	30	450	3
Teodorów		11	08.paź		021502_2.0021	1	2	m2	120	1800	3
Teodorów		12	sie.17		021502_2.0021	2	2	m2	60	900	3
Teodorów		12	sie.17		021502_2.0021	2	2	m2	25	375	1
SUMA									50	750	3
Wierzbno		6	314		021502_2.0022	1	2	m2	773	11595	
Wierzbno		9	310/3		021502_2.0022	2	2	m2	44	660	3
Wierzbno		10	309		021502_2.0022	2	2	m2	106,67	1600,05	3
Wierzbno		10	309		021502_2.0022	2	2	m2	12	180	3
Wierzbno		13	306		021502_2.0022	2	2	m2	30	450	3
Wierzbno		15	303		021502_2.0022	2	2	m2	265	3975	3
Wierzbno		18	301		021502_2.0022	2	2	m2	64	960	2
Wierzbno		25	293		021502_2.0022	2	2	m2	150	2250	3
Wierzbno		33	285		021502_2.0022	2	2	m2	12	180	3
Wierzbno		35	283/1		021502_2.0022	2	2	m2	45	675	3
Wierzbno		37	272/1		021502_2.0022	2	2	m2	48	720	3
Wierzbno		37	272/1		021502_2.0022	2	2	m2	50	750	3
Wierzbno		37	272/1		021502_2.0022	2	2	m2	80	1200	3
Wierzbno		37	272/1		021502_2.0022	2	2	m2	140	2100	3
Wierzbno		38	272/3		021502_2.0022	2	2	m2	130	1950	2
Wierzbno		39	65/1		021502_2.0022	2	2	m2	40	600	2

Wierzbno		40	68	021502_2.0022	2	2	m2	22	330	3
Wierzbno		40	68	021502_2.0022	2	2	m2	90	1350	3
Wierzbno		45	326/1	021502_2.0022	2	2	m2	60	900	3
Wierzbno		46	327	021502_2.0022	2	2	m2	15	225	3
Wierzbno		48	329	021502_2.0022	5	2	m2	6	90	3
Wierzbno		49	338	021502_2.0022	2	2	m2	40	600	3
Wierzbno		49	338	021502_2.0022	2	2	m2	160	2400	3
Wierzbno		52	332	021502_2.0022	2	2	m2	120	1800	3
Wierzbno		52	332	021502_2.0022	2	2	m2	120	1800	3
Wierzbno		54	334	021502_2.0022	2	2	m2	10	150	3
Wierzbno		54	334	021502_2.0022	2	2	m2	70	1050	3
Wierzbno		54	334	021502_2.0022	2	2	m2	100	1500	3
Wierzbno		56	337	021502_2.0022	5	2	m2	8	120	1
Wierzbno		56	337	021502_2.0022	2	2	m2	10	150	1
Wierzbno		61	339	021502_2.0022	2	2	m2	30	450	3
Wierzbno		64	346/2	021502_2.0022	2	2	m2	140	2100	3
Wierzbno		69	341	021502_2.0022	2	2	m2	4	60	3
Wierzbno		69	341	021502_2.0022	2	2	m2	35	525	3
Wierzbno		69	341	021502_2.0022	2	2	m2	50	750	3
Wierzbno		76	355	021502_2.0022	2	2	m2	84	1260	3
Wierzbno		77	358/4	021502_2.0022	2	2	m2	36	540	3
Wierzbno		77	358/4	021502_2.0022	1	2	m2	120	1800	1
Wierzbno		78	359	021502_2.0022	5	2	m2	30	450	3
Wierzbno		78	359	021502_2.0022	2	2	m2	60	900	3
Wierzbno		85	364/5	021502_2.0022	2	2	m2	205	3075	3
Wierzbno		91	371	021502_2.0022	2	2	m2	10	150	3
Wierzbno		95	375	021502_2.0022	2	2	m2	20	300	3
Wierzbno		95	375	021502_2.0022	1	2	m2	120	1800	3
Wierzbno		95	375	021502_2.0022	2	2	m2	180	2700	3
Wierzbno		99	214	021502_2.0022	2	2	m2	24	360	3
Wierzbno		99	214	021502_2.0022	2	2	m2	50	750	3
Wierzbno		27a	291/2	021502_2.0022	2	2	m2	270	4050	3
Wierzbno		96a	376/1	021502_2.0008	7	2	m2	40	600	3
Wierzbno		96a	376/1	021502_2.0008	2	2	m2	237	3555	3
Wyszkwice							SUMA	3792,67	56890,05	
Wyszkwice		1	72	021502_2.0023	5	2	m2	10	150	3
Wyszkwice		1	72	021502_2.0023	2	2	m2	70	1050	3
Wyszkwice		2	73/1	021502_2.0023	7	2	m2	5	75	3
Wyszkwice		2	73/1	021502_2.0023	2	2	m2	30	450	3
Wyszkwice		9	82/1	021502_2.0023	2	2	m2	30	450	3
Wyszkwice		12	96/3	021502_2.0023	2	2	m2	20	300	2
Wyszkwice		13	98/2	021502_2.0023	5	2	m2	72	1080	3
Wyszkwice		15	99	021502_2.0023	2	2	m2	6	90	3
Wyszkwice		15	99	021502_2.0023	2	2	m2	20	300	3
Wyszkwice		17	95/1	021502_2.0023	2	2	m2	30	450	3
Wyszkwice		18	92	021502_2.0023	2	2	m2	20	300	3
Wyszkwice		21	87	021502_2.0023	2	2	m2	2	30	3
Wyszkwice		16a	106/2	021502_2.0023	5	2	m2	40	600	3
Wyszkwice		16a	106/2	021502_2.0023	2	2	m2	360	5400	1
Wyszkwice							SUMA	715	10725	